

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

**КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ, ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

**ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ СТРАТЕГІЇ
РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОЇ ЕКОНОМІКИ**

Виконав: магістрант 2-го курсу, групи 8.2812-пуа
спеціальності 281 «Публічне управління та
адміністрування»
освітньо-професійної програми «Публічне
управління та адміністрування»
М.В. Кравчук

Керівник: доцент кафедри філософії, публічного
управління та соціальної роботи,
доцент, к.філос.н. Широбокова О.О.

Рецензент: професор кафедри філософії,
публічного управління та соціальної роботи,
доцент, д.філос.н. Масюк О.П.

Запоріжжя – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	9
1.1. Історія становлення та розвитку формування державної стратегії розвитку креативної економіки.....	9
1.2. Уточнення основних понять формування державної стратегії розвитку креативної економіки.....	17
1.3. Методологія дослідження формування державної стратегії розвитку креативної економіки.....	22
РОЗДІЛ 2. ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	26
2.1. Дослідження сучасного стану формування державної стратегії розвитку креативної економіки в Україні.....	26
2.2. Правовий механізм формування державної стратегії розвитку креативної економіки в Україні.....	34
2.3. Європейська практика формування державної стратегії розвитку креативної економіки.....	51
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	55
3.1. SWOT-аналіз формування державної стратегії розвитку креативної економіки в Україні.....	55
3.2. Інноваційні напрями та шляхи оптимізації формування державної стратегії розвитку креативної економіки в Україні.....	61
ВИСНОВКИ.....	68
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	70
ДОДАТКИ.....	77

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет соціології та управління
Кафедра філософії, публічного управління та соціальної роботи
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»
Освітньо-професійна програма «Публічне управління та адміністрування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри філософії,
публічного управління та соціальної
роботи

_____ Т.І. Бутченко
« ____ » _____ 2023 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРАНТУ

Кравчуку Максиму Володимировичу

(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи: Формування державної стратегії розвитку креативної економіки

керівник роботи Широбокова О.О., к.філос.н., доцент,

(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «01» травня 2023 року № 646-с

2. Строк подання студентом роботи 6 грудня 2023 року

3. Вихідні дані до роботи Креативний сектор економіки: досвід та напрями розбудови : монографія / за ред. Л. І. Федулова. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». Львів, 2017. 528 с. ; Креативна економіка та менеджмент : навчальний посібник / під ред. Г. В. Назарова, Ю. В. Сотнікова. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. 160 с.; Креативність: сутність, структура, закономірності формування і розвиток /під заг. Ред.. В. В. Павленко. Київ : ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. 128 с.; Д. Г. Лук'яненко Феномен креативізації глобальної економіки і менеджмент. Науковий вісник Дипломатичної академії України. 2016. Вип. 23(3). С. 12-21.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) 1. Проаналізувати історію становлення та розвитку формування державної стратегії розвитку креативної економіки. 2. Уточнити основні поняття формування державної стратегії розвитку креативної економіки. 3. Визначити методології дослідження формування державної стратегії розвитку креативної економіки. 4. Дослідити сучасний стан формування державної стратегії розвитку креативної економіки в Україні. 5. Висвітлити правовий механізм формування державної стратегії розвитку креативної економіки в Україні. 6. Охарактеризувати європейську практику формування державної стратегії розвитку креативної економіки. 7. Скласти SWOT-аналіз формування

державної стратегії розвитку креативної економіки в Україні. 8. Запропонувати інноваційні напрями та шляхи оптимізації формування державної стратегії розвитку креативної економіки в Україні.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1	Широбокова О.О., доцент кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи	16.05.2023	16.05.2023
Розділ 2	Широбокова О.О., доцент кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи	28.08.2023	28.08.2023
Розділ 3	Широбокова О.О., доцент кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи	10.10.2023	10.10.2023

7. Дата видачі завдання 10 травня 2023 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вибір теми кваліфікаційної роботи	Березень – квітень 2023	виконано
2.	Бібліографічний пошук	Травень 2023	виконано
3.	Розробка основних положень роботи	Червень 2023	виконано
4.	I розділ	Червень – серпень 2023	виконано
5.	II розділ	Серпень – жовтень 2023	виконано
6.	III розділ	Жовтень – листопад 2023	виконано
7.	Систематизація висновків	Листопад – грудень 2023	виконано
8.	Нормоконтроль	Листопад – грудень 2023	виконано

Студент

М. В. Кравчук

Керівник роботи

О.О. Широбокова

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер

О.О. Широбокова

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота складається з 86 сторінок, 67 позиції у списку літератури, 4 додатків.

КРЕАТИВНА ЕКОНОМІКА, КРЕАТИВНІ ІНДУСТРІЇ, ДЕРЖАВНА СТРАТЕГІЯ, ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ,

Мета дослідження: дослідити методологію формування державної стратегії розвитку креативної економіки, запропонувати інноваційні напрямки формування державної стратегії розвитку креативної економіки України.

Об'єкт дослідження: креативна економіка України.

Предмет дослідження: особливості формування державної стратегії розвитку креативної економіки.

Методи дослідження: метод системного аналізу, структурно-функціональний метод, формально-логічний, порівняльно-правовий метод, SWOT-аналіз, аналіз статистичних даних.

Новизна дослідження: інноваційна пропозиція державної підтримки створення креативних регіональних кластерних хабів.

Гіпотеза: створити дієву державну стратегію розвитку креативної економіки України можливо за рахунок державної підтримки створення креативних регіональних кластерних хабів.

Висновки: 1. В 2021 році в Україні була презентована комплексна «Національна економічна стратегія-2030». Уряд визначив креативні індустрії одним з ключових факторів економічного зростання країни.

2. Навіть попри глобальні виклики, у вигляді війни та економічної кризи, в Україні проводяться реформи, розробляються закони, направлені на розвиток креативної економіки та креативних індустрій.

3. Доцільним здається державна підтримка створення креативних регіональних кластерних хабів, які стануть магнітом для творчої молоді, об'єднують місцевий бізнес у кластери, залучатимуть інвестиції, створять нові робочі місця, дадуть імпульс розвитку креативної економіки та розвитку ОТГ.

SUMMARY

The qualifying work consists of 86 pages, 67 items in the bibliography, and 4 appendices.

CREATIVE ECONOMY, CREATIVE INDUSTRIES, STATE STRATEGY, DIGITAL TRANSFORMATION,

Research objective: To investigate the methodology of forming the national strategy for the development of the creative economy, and to propose innovative directions for shaping the national strategy for the development of the creative economy in Ukraine.

Research object: Creative economy.

Research subject: Features of forming the national strategy for the development of the creative economy.

Research methods: assessment of scientific literature and legislation, analysis of concepts of other countries; SWOT analysis; analysis of statistical data.

Research novelty: The innovative proposal for state support in creating creative regional cluster hubs.

Hypothesis: It is possible to create an effective national strategy for the development of the creative economy in Ukraine through state support for the creation of creative regional cluster hubs.

Conclusions:

1. In 2021, a comprehensive "National Economic Strategy-2030" was presented in Ukraine. The government has identified creative industries as one of the key factors of the country's economic growth.

2. Despite global challenges such as war and economic crises, Ukraine is undergoing reforms and developing laws aimed at the development of the creative economy and creative industries.

3. State support for the creation of creative regional cluster hubs seems expedient, as they will attract creative youth, unite local businesses into clusters, attract investments, create new jobs, and provide an impetus for the development of the creative economy and the development of local self-government.

ВСТУП

Актуальність дослідження державної стратегії розвитку креативної економіки в Україні визначається рядом важливих факторів, що впливають на сучасний економічний та соціокультурний контекст країни.

Креативна економіка стала суттєвим компонентом глобального економічного розвитку, де творчість, інновації та культурні індустрії визначають конкурентоспроможність країни на світовому ринку. Розвиток цього сектору в Україні визнаний ключовим фактором у зміцненні її економічних позицій та залученні інвестицій. У контексті глобальних викликів, креативна економіка відіграє важливу роль у формуванні інноваційного суспільства. Дослідження державної стратегії розвитку цього сектору дозволить виявити потенціал для створення нових робочих місць, підтримки стартапів, кластерів, а також впровадження новаторських підходів до економічної діяльності.

Креативна економіка в Україні має великий культурний та соціокультурний потенціал. Збереження та розвиток національної культурної спадщини, підтримка та просування творчих індустрій можуть сприяти не лише розвитку економіки, але і збереженню ідентичності країни та підвищенню її міжнародного престижу. В умовах швидких технологічних змін, дослідження державної стратегії розвитку креативної економіки дозволить визначити та запровадити ефективні підходи до використання цифрових технологій в креативних індустріях, що може значно підвищити їх конкурентоспроможність та ефективність.

Отже, дослідження державної стратегії розвитку креативної економіки України важливе не лише для внутрішньої стабільності та економічного розвитку, але й для виходу на світові ринки, створення інноваційного суспільства та збереженні культурної спадщини країни.

Проблемна ситуація. Створення успішної державної стратегії розвитку креативної економіки в Україні стикається з численними викликами, серед яких особливо важливими є глобальні кризи, такі як війна та світова економічна нестабільність. Ці фактори вже негативно вплинули на розвиток креативної

економіки, а також на здатність держави впроваджувати та виконувати стратегічні заходи в цьому напрямку. Війна в Україні та відсутність стабільності в ряді регіонів країни створюють значні труднощі для розвитку креативних індустрій. Люди зазнають значного стресу та нестабільності, що може обмежити їхню креативність. Крім того, військові дії призводять до знищення об'єктів культурної спадщини, що є важливим ресурсом для розвитку креативної економіки. Світова економічна криза також впливає на здатність держави реалізовувати та фінансувати стратегії в секторі креативної економіки. Зменшення економічного зростання, скорочення міжнародних інвестицій та зменшення споживчого попиту призводять до складнощів у фінансуванні проектів, пов'язаних із сектором креативної економіки. Це може обмежити можливості для розвитку новаторських підприємств та креативних індустрій.

Попри ці виклики, оновлення державної стратегії розвитку креативної економіки в Україні може бути важливим інструментом для подолання наслідків війни та економічних труднощів. Запровадження такої стратегії може включати в себе заходи для підтримки творчих індустрій у постраждалих та звільнених регіонах, стимулювання. Також важливо враховувати соціокультурні аспекти та використовувати культурні ресурси як каталізатор для відновлення і розвитку суспільства.

Об'єктом дослідження креативна економіка України.

Предмет дослідження: особливості формування державної стратегії розвитку креативної економіки.

Мета дослідження: дослідити методологію формування державної стратегії розвитку креативної економіки, запропонувати інноваційні напрямки формування державної стратегії розвитку креативної економіки України.

Досягнення мети передбачає розв'язання таких завдань:

– проаналізувати історію становлення та розвитку формування державної стратегії розвитку креативної економіки;

– уточнити основні поняття формування державної стратегії розвитку креативної економіки;

- визначити методології дослідження формування державної стратегії розвитку креативної економіки;
- дослідити сучасний стан формування державної стратегії розвитку креативної економіки в Україні;
- висвітлити правовий механізм формування державної стратегії розвитку креативної економіки в Україні;
- охарактеризувати європейську практику формування державної стратегії розвитку креативної економіки;
- скласти SWOT-аналіз формування державної стратегії розвитку креативної економіки в Україні;
- запропонувати інноваційні напрями та шляхи оптимізації формування державної стратегії розвитку креативної економіки в Україні.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в інноваційній пропозиції державної підтримки створення креативних регіональних кластерних хабів.

Гіпотеза дослідження: створити дієву державну стратегію розвитку креативної економіки України можливо за рахунок державної підтримки створення креативних регіональних кластерних хабів.

Структура роботи: кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку літератури, додатків.

РОЗДІЛ 1

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОЇ ЕКОНОМІКИ

1.1. Історія становлення та розвитку формування державної стратегії розвитку креативної економіки

Історія становлення та розвитку формування державної стратегії розвитку креативної економіки є складною та багатогранною. Існує кілька основних етапів цього процесу.

Етап 1. Початок розуміння ролі креативної економіки (1990-2000 рр.).

Під час останніх десятиліть 20 століття спостерігалася значна зміна у підходах до розуміння економічних процесів, що призвело до виникнення поняття «креативна економіка». На початку 1990-х років відбувалися значущі зміни в світовій економіці, викликані розпадом соціалістичних систем, технологічним прогресом та глобалізацією. Саме в цей період виникло поняття «креативна економіка», яке визначало новий напрямок у розумінні та використанні економічних ресурсів.

Одним із ключових моментів цього періоду було визнання того, що традиційні галузі, такі як важка промисловість, втрачають свою домінуючу роль у структурі економіки. Інновації та творчість стали дедалі важливішими складовими для забезпечення конкурентоспроможності країн на світовому ринку.

У цьому контексті культурні та творчі індустрії визнавалися як ключовий елемент, що може стимулювати економічний розвиток. Замість традиційних галузей виробництва, де переважали фізичні ресурси, акцент почав переміщатися на інтелектуальні та творчі здібності людей.

Цей період був часом активного пошуку нових шляхів розвитку, а поняття «креативна економіка» визначило напрямок для подальших досліджень та стратегій у багатьох країнах світу. Виявлення потенціалу креативності та

інновацій стало ключовим для адаптації до змін у світовій економіці та побудови стійких, конкурентоспроможних національних економік

На той час стало очевидним, що традиційні сектори економіки вже не в змозі повністю враховувати нові виклики та можливості. У цей період виникла усвідомлення того, що культурні та творчі індустрії можуть виступити як ключовий додатковий ресурс для стимулювання економічного зростання.

Термін «креативна економіка» почав використовуватись у галузях, де інтелектуальна та творча праця мали вирішальне значення. Це включало в себе мистецтво, дизайн, музику, кіно, літературу та інші області, де креативність стала ключовим елементом. Виникло розуміння, що розвиток креативних індустрій може стати каталізатором інновацій, підвищити конкурентоспроможність країни та сприяти створенню нових робочих місць. Це визначення ролі креативної економіки встановило основу для подальших стратегій та політик розвитку, які стали актуальними в 21 столітті.

Етап 2. Започаткування концепції креативної економіки (2000-2010 рр.).

Починаючи з початку 21 століття, поняття «креативна економіка» почало набувати чіткого формування як окремої концепції розвитку, що визначило подальші стратегії та підходи в багатьох країнах світу.

У цей період велика увага була приділена не лише розгортанню та розширенню секторів мистецтва, культури та дизайну, але й розумінню їхнього внеску у загальний економічний ландшафт. Країни все більше усвідомлювали потенціал цих галузей як не лише джерело культурного багатства, але й важливий рушійний механізм для стимулювання інновацій та економічного зростання.

Зокрема, сектори мистецтва та культури були розглянуті як центр креативної економіки, що привернуло увагу держав та урядових структур. Почали створюватися програми та ініціативи, спрямовані на підтримку та розвиток цих галузей. Формування креативної економіки стало завданням важливим для соціально-економічного розвитку країн. Це привернуло додаткові інвестиції у цей сектор економіки.

Важливим етапом в цьому періоді було розуміння, що креативна економіка охоплює не лише великі міста та культурні центри, але й може бути стимульована та розвиватися в різних регіонах. Регіональний підхід до розвитку креативних галузей став однією з ключових стратегій у багатьох країнах.

Загалом, у цей період відбувалася системна трансформація у розумінні та підходах до креативної економіки, що визначило подальший шлях розвитку цього концепту в різних країнах світу.

Прикладами країн, які активно усвідомлювали потенціал креативної економіки були Велика Британія, Швеція, Австралія.

У Великій Британії значну увагу було надано розвитку творчих індустрій. У 2008 році було оприлюднено «Стратегію творчих індустрій» (Creative Industries Strategy), згідно якої сектори мистецтва, дизайну, музики та інших креативних індустрій отримали значну підтримку та інвестиції. У 2007 році у Швеції було прийнято «Національну стратегію для інновацій у культурі» (National Strategy for Innovation in Culture), яка визнавала культурні та творчі індустрії як ключовий елемент стимулювання інновацій та розвитку. В той же час в Австралії протягом цього періоду активно розвивалась «Стратегія Creative Australia» (Creative Australia Strategy).

Етап 3. Створення національних стратегій (2010-2020 рр.).

У період з 2010 по 2020 роки багато країн у світі зосередили свою увагу на розвитку креативної економіки та визначили цей напрямок як стратегічно важливий для свого соціально-економічного прогресу. Створення національних стратегій креативної економіки визначалося комплексним підходом до розвитку різних креативних індустрій та стимулювання творчого потенціалу.

Національні стратегії охоплювали різні сфери, починаючи від підтримки секторів мистецтва, культури та дизайну і закінчуючи впровадженням новаторських освітніх програм та політик, спрямованих на розвиток креативних навичок і створення сприятливого середовища для інновацій.

Однією з ключових складових було створення фінансових та інституційних механізмів для підтримки креативних індустрій. Країни

вдосконалювали свої системи грантів, кредитів та субсидій для креативних підприємців, що дозволяло забезпечити їм необхідні ресурси для розвитку та інновацій.

Окрему увагу приділяли створенню інфраструктури для розвитку креативних галузей, зокрема коворкінгових просторів, інкубаторів та кластерів. Це сприяло взаємодії між представниками різних галузей та створювало сприятливі умови для обміну ідеями та спільних проєктів.

Освітні програми, спрямовані на розвиток креативних навичок та підготовку фахівців для сектору креативної економіки, були ключовим елементом національних стратегій. Вони сприяли формуванню кадрового потенціалу, здатного впроваджувати інновації та підтримувати сталий розвиток. В цілому, створення національних стратегій креативної економіки у цей період було не лише засобом забезпечення економічного зростання, а й ключовим кроком для побудови інноваційного та конкурентоспроможного суспільства.

Варто навести приклад інших розвинутих країн світу та їх стратегій, які сформувались у цей період, та мали на меті охопити не лише сектори мистецтва та культури, а й впровадити новаторські освітні та інноваційні програми для створення сприятливого середовища для креативної економіки. А саме Сінгапур, Нідерланди, Норвегія, Канада.

У Сінгапурі у 2016 році була представлена стратегія «Сінгапур – Креативне місто» («Singapore – A Creative City»), яка визначала креативні індустрії як ключовий рушійний механізм для економічного росту. У Нідерландах з 2012 року почала діяти Національна стратегія «Культурна політика для майбутнього: Нідерланди в глобальному світі» («Cultural Policy for the Future: The Netherlands in the Global World»). В Норвегії у 2014 році була затвердили стратегію «Культурна індустрія для інновацій та росту» («Cultural Industries for Innovation and Growth»). Канада ж розробила «Стратегію розвитку культурної та креативної індустрії» (Strategy for Cultural and Creative Industries Development).

В той же час варто зазначити, що стратегія розвитку креативної економіки в Україні в період з 2010 по 2020 рік не мала чітко визначеної та системної концепції, яку було б реалізовано на національному рівні. Однак, кілька ініціатив та програм були запуснені для підтримки та стимулювання креативних галузей у країні. У 2010 році була затверджена «Стратегія розвитку інноваційної культури та творчості до 2020 року», яка визнавала значення креативних індустрій та їх ролі у розвитку країни. Проте, виконання стратегії залишалося частковим, і деякі її завдання не були повністю реалізовані. Уряд та неприбуткові організації запускали різноманітні програми та конкурси для підтримки креативних індустрій. Ці ініціативи включали надання грантів, організацію навчальних заходів, розвиток інфраструктури для творчих галузей тощо. Також Україна брала участь у різних міжнародних проєктах та програмах, спрямованих на розвиток креативної економіки, щоб здобути досвід, та обмінюватись найкращими практиками, з метою отримання міжнародної підтримки. Наприклад Програми та ініціативи ЄС, такі «Креативна Європа», «Горизонт 2020», проєкти ООН, міжнародні культурні форуми та фестивалі. У цей період також розроблялися та запроваджувалися освітні програми для розвитку креативних навичок, та творчого потенціалу української молоді.

Незважаючи на певний прогрес, реалізація стратегій та програм була неоднорідною, а їхні результати досі залишаються об'єктом обговорення. І тільки в наприкінці 2020 року в Україні з'явився дійсно комплексний документ під назвою «Національна економічна стратегія-2030», який зробив акцент саме на розвитку сфер гостинності, креативної економіки та креативних індустрій. Це документ формувався в період Covid-19 у світі, і важливо, що не враховував повномасштабну війну на території України. Більш детально це питання розглянуте у підрозділі 2.2.

Етап 4. Глобальні виклики та зміни: Covid-19, геополітичні війни. (2020-2023 рр.).

Світова ситуація, зокрема пандемія COVID-19, прискорила потребу в переосмисленні стратегій розвитку. Країни переглянули свої стратегії,

звертаючи увагу на цифрові технології, сталий розвиток та соціальну інклюзію в контексті креативної економіки. Також викликом для світу стало повномасштабне вторгнення росії в Україну, що активізувало переорієнтацію світових економік у безпековий сектор.

Світова пандемія COVID-19, значною мірою вплинула на індустрію культури та мистецтва, а також дала поштовх збільшенню онлайн-присутності. Пандемія значно зменшила масові заходи, виставки та концерти. Для прикладу, всі ми пам'ятаємо пусті трибуни стадіонів. Також при вимушеній соціальній дистанції розвиток отримали онлайн-платформи, змінились підходи до розвитку цифрового контенту та використання технологій у креативних індустріях. Наприклад, концерти перейшли у стрімінг, з'явилися віртуальні платформи для забезпечення доступу до контенту аудиторії, Музеї стали активно використовувати віртуальні тури та онлайн-експозиції для того, щоб глядачі могли насолоджуватися мистецькими творами у віддаленому форматі. Проте багато художників, музикантів та інших творчих працівників зіткнулися зі значними втратами доходів через відміну виставок та концертів. Деякі країни та організації намагалися забезпечити фінансову підтримку для творчих галузей через гранти та програми підтримки. Наприклад, платформа «Artists at risk connection» дійсно надавала підтримку митцям, зокрема і в Україні [30].

Війна в Україні, військові дії в Ізраїлі та Секторі Газа вплинули на переорієнтацію світових економік, зокрема у сторону безпекового сектору. Повномасштабне вторгнення Росії в Україну, стало найбільшим геополітичним викликом для Світу з часів закінчення Другої світової війни, і це призводить до переорієнтації бюджетних ресурсів та уваги на безпеку країн, що відповідно впливає на виділення коштів для розвитку креативної економіки, задля зміцнення внутрішньої економічної стійкості.

Проте, ми маємо пам'ятати цитату Вінстона Черчилля, сказану ним у часи Другої світової: «Якщо ми економимо на культурі, то за що ми воюємо?».

Події останніх років призводять до глобальної цифрової трансформації: Країни можуть активніше впроваджувати цифрові технології у секторі

креативної економіки для підвищення ефективності та конкурентоспроможності, що є реакцією країн на глобальні виклики та формує їх шлях у розвитку креативних індустрій та економіки загалом. А саме:

- соціальні мережі, такі як Facebook, Twitter, Instagram та LinkedIn, вже змінили спосіб, яким люди спілкуються, обмінюються інформацією та будують відносини. Створено Meta Universe;

- популярність месенджерів, таких як WhatsApp, Telegram, свідчить про швидке зростання електронного обміну повідомленнями та голосовими комунікаціями;

- розвиток онлайн-освіти та зростання популярності платформ для дистанційного навчання, таких як Zoom, Moodle, Google Meet. та поява онлайн-курсів від університетів та освітніх установ. Також варто зазначити про створення Дія.Освіта;

- розвиток електронної торгівлі, такої як Amazon, Alibaba, Aliexpress, та інших онлайн мас-маркетів дозволяє споживачам здійснювати покупки онлайн та отримувати товари зручним для них способом. Зокрема, онлайн-сервіси доставки їжі зайняли свою нішу у нашому житті. Наприклад, в Україні – це Glovo, Rocket;

- сервіси хмарної обробки даних, такі як Google Disk, Microsoft One Drive, надають можливість зберігання та обробки даних в хмарних сервісах;

- розвиток IoT-рішень для ефективності та зручності (розумний будинок);

- розвиток електронних платіжних систем. Поширеність електронних грошей, мобільних платіжних додатків та криптовалют змінює спосіб здійснення фінансових операцій. Також важливим елементом захисту даних став розвиток блочейн-технологій;

- розвиток штучного інтелекту (AI), який застосовується у різних сферах життєдіяльності все більше з кожним днем;

В контексті України, окремо варто зазначити про створення цифрової платформи «Дія: Державні послуги онлайн», з метою надання доступу до

різноманітних державних послуг та спрощення їх отримання для громадян та підприємств. Ця ініціатива є частиною стратегії цифрової трансформації в Україні та спрямована на поліпшення якості державних послуг, зменшення бюрократії та створення зручних механізмів взаємодії між громадянами та органами влади. [31]

Основні можливості та функції «Дії» в форматі цифрової трансформації:

- онлайн-доступ до послуг. Платформа надає можливість громадянам та підприємствам звертатися за різними видами державних послуг онлайн, що дозволяє значно заощаджувати час і зменшувати бюрократичні перешкоди;
- електронний кабінет. Кожен користувач може створити особистий електронний кабінет, де зберігаються дані та історія звернень. Це робить взаємодію з державними органами більш ефективною та прозорою;
- електронні сервіси для бізнесу. Платформа надає широкий спектр електронних послуг для підприємств, включаючи реєстрацію бізнесу, звіти, оподаткування та інші аспекти бізнес-взаємодії з державними структурами;
- впровадження технологій безпеки. Застосування сучасних технологій безпеки дозволяє забезпечити конфіденційність та захищеність особистих даних користувачів;

Підсумовуючи, можна зазначити, що історія становлення стратегій розвитку креативної економіки свідчить про необхідність поєднання культурно-творчого потенціалу з сучасними технологіями та ефективними адміністративними механізмами для досягнення сталого економічного зростання та соціального розвитку.

Підсумовуючи, можна написати, що Історія становлення та розвитку креативної економіки вказує на декілька ключових тенденцій. Перший етап відзначився переосмисленням економічних процесів у зв'язку з розпадом соціалістичних систем, технологічним прогресом та глобалізацією. Основною ідеєю стало визнання того, що традиційні галузі втрачають свою домінуючу роль, і креативність стає ключовим елементом конкурентоспроможності. На другому етапі концепція креативної економіки почала набувати конкретної

форми, а увага приділялася розвитку секторів мистецтва, культури та дизайну. Країни визнали, що це не тільки джерело культурного багатства, але і рушійний механізм для інновацій та економічного зростання. Під час третього етапу країни стали створювати національні стратегії розвитку креативної економіки, зосередили увагу на фінансовій підтримці, інфраструктурі та впровадженні освітніх програм для розвитку креативних навичок. Підтримка креативних підприємців та створення умов для співпраці та інновацій стали ключовими напрямками. Четвертий етап розвитку креативної економіки визначений глобальними викликами, зокрема пандемією COVID-19 та геополітичними подіями, такими як вторгнення Росії в Україну.

1.2. Уточнення основних понять формування державної стратегії розвитку креативної економіки

Для більш глибокого розуміння основних понять формування державної стратегії розвитку креативної економіки важливо розглянути ключові терміни та їх значення, такі як креативна економіка, креативність, креативні індустрії, державна стратегія, цифрова трансформація, інклюзивність, соціальна взаємодія, урбаністика, законодавче регулювання, гранти, фінансова підтримка, кластери, сфера гостинності, міжнародна співпраця, інтелектуальна власність, інфраструктура, міністерство культури та інформаційної політики, державне агентство розвитку туризму (ДАРТ), віртуальна реальність, штучний інтелект, хмарні-технології, тощо.

Креативна економіка – це економічна система, в якій створення та використання інтелектуальних та творчих ресурсів, таких як інновації, дизайн, мистецтво та культурні продукти, визначають ключові фактори конкурентоспроможності та економічного розвитку [53].

Креативна економіка – це створення доданої вартості. Це майстерність перетворення ідей у цінні продукти та послуги, де творчість є ключовим рушійним моментом економічного зростання та інноваційного розвитку.

Креативність – це процес генерації нових ідей, концепцій або рішень, які мають цінність або приносять інновації в різні сфери діяльності. Це необхідний елемент для досягнення успіху в сучасному світі, оскільки вона стимулює розвиток, сприяє творчому підходу та впровадженню інноваційних рішень [27].

Креативні індустрії – це сектор економіки, який об'єднує різноманітні галузі, пов'язані з творчістю, інноваціями та культурним виробництвом. Сюди входять мистецтво, музика, дизайн, кіно, література, виставкове мистецтво, ігри, реклама та інші галузі, де творчість є ключовим чинником [18].

Державна стратегія – це система цілей, завдань та конкретних заходів, розроблених державою для досягнення певних соціально-економічних, політичних та інших об'єктивних результатів протягом певного періоду часу. Це комплексний документ, який визначає основні напрями розвитку країни та стратегічні завдання для досягнення визначених цілей [4].

Також до стратегій відносяться:

- стратегія розвитку креативної економіки на рівні областей та міст з врахуванням місцевих особливостей та потреб різних регіонів;
- стратегія для окремих галузей креативної економіки, таких як музична індустрія, кіно, дизайн, архітектура, література тощо;
- стратегія цифрової трансформації в креативних індустріях шляхом розвитку цифрових технологій;
- розробка освітніх програм та заходів для підвищення рівня креативності та інноваційності через освітні проекти та навчальні ініціативи;
- стратегія інтернаціоналізації креативних індустрій, шляхом підтримки експорту та просування українських творчих продуктів на світових ринках;
- розвиток інноваційних кластерів та технологічних партнерств для стимулювання співпраці між підприємствами, стартапами;
- створення механізмів для фінансової підтримки креативних підприємств, включаючи гранти, кредитування та венчурний капітал;

- визначення шляхів створення та підтримки інноваційної інфраструктури, які сприятимуть розвитку креативних індустрій;
- розробка програм для збереження талановитих фахівців та творчих особистостей у сфері креативної економіки;
- створення механізмів дипломатії для просування української культури та творчості за кордоном, сприянню міжнародному співробітництву у сфері культури;
- розробка систем управління, які дозволять креативним підприємствам ефективно управляти ризиками та впроваджувати інновації;
- створення програм та ресурсів для підтримки та розвитку творчих стартапів та малих підприємств у секторі креативної економіки;
- стратегія ефективного використання технологій блокчейн для забезпечення прозорості, безпеки та авторських прав у сфері креативної економіки.

Цифрова трансформація – це процес використання сучасних цифрових технологій для поліпшення та зміни способів, якими люди, бізнес та суспільство функціонують та взаємодіють [28].

Інклюзивність – це створення оточення та умов, в яких всі люди, незалежно від їхніх особливостей чи обставин, мають право на рівні можливості та повагу [52].

Соціальна взаємодія – це процес обміну інформацією, ідеями, емоціями та ресурсами між людьми в суспільстві для досягнення спільних цілей та задоволення особистих потреб [55].

Урбаністика – це наука та практика планування, дизайну та управління міськими просторами з метою створення функціональних, естетичних та сталорозвинених міст [59].

Законодавче регулювання – це система правил і норм, які встановлюються офіційною владою у законах та інших правових актах для контролю за різними сферами суспільства [33].

Гранти – це фінансова підтримка, яку надають різні організації або установи для реалізації конкретних проектів, досліджень чи ініціатив. Це може бути грошова сума або інші ресурси, надані з метою підтримки та розвитку ідей, які відповідають певним критеріям [23].

Фінансова підтримка – це надання коштів або інших фінансових ресурсів для забезпечення потреб чи реалізації певних цілей. Це може включати в себе надання грошової суми, кредитів, грантів, інвестицій, а також інших форм фінансової допомоги [55].

Кластери – це групи підприємств, установ, та інших організацій, які знаходяться поблизу одне одного та спільно працюють для досягнення спільних цілей. Такі групи сприяють ефективнішому використанню ресурсів, обміну інноваціями, та підтримці розвитку в конкретній області чи галузі [13].

Сфера гостинності – це галузь, що охоплює послуги та установи, спрямовані на забезпечення комфорту, розваг та інших потреб туристів та відвідувачів [6].

Міжнародна співпраця – це взаємодія та обмін ресурсами, ідеями, технологіями та іншими аспектами між країнами або міжнародними організаціями з метою досягнення спільних цілей та розвитку [9].

Інтелектуальна власність – це права на ідеї, винаходи, технології, творчість, дизайн та інші результати інтелектуальної діяльності. Ці права надають власникові контроль та право для використання своїх інтелектуальних творів чи комерційну вигоду [15].

Інфраструктура – це комплекс систем, мереж, об'єктів та послуг, які створюють умови для функціонування і розвитку різних сфер людського життя та економіки.

Міністерство культури та інформаційної політики є центральним органом виконавчої влади, відповідальним за формування та реалізацію державної політики у сферах культури, мистецтва, національної спадщини, забезпечення свободи слова та інформаційної безпеки [22].

Державне агентство розвитку туризму (ДАРТ) є центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику в галузі туризму та курортів України [5].

Віртуальна реальність – це комп'ютерно створений світ, який може імітувати реальність або створювати абсолютно нове середовище для користувача, який може взаємодіяти з цим світом за допомогою спеціального обладнання, такого як віртуальні окуляри або контролери [2].

Штучний інтелект (ШІ) – це «розумні» програми та комп'ютерні системи, які можуть навчатися, робити висновки та приймати рішення самостійно. Вони «розуміють» дані, вирішують завдання та навіть можуть адаптуватися до нових ситуацій [28].

Хмарні технології – це велике віртуальне сховище та обчислювальні потужності, доступні через Інтернет. Замість того, щоб мати великі серверні системи або комп'ютери, всі дані і програми знаходяться в Інтернеті, і користувач може до них звертатися в будь-який час та з будь-якого пристрою [48].

Ми маємо під державною стратегією розвитку креативної економіки наступне. У контексті сучасних глобальних змін відбувається переосмислення ролі креативної економіки як ключового фактора конкурентоспроможності. Основні терміни, такі як креативність, креативні індустрії та державна стратегія, стають основою для розробки ефективних стратегій розвитку. Це включає в себе взаємодію інновацій, цифрової трансформації та соціальної інклюзії, враховуючи важливі аспекти урбаністики та законодавчого регулювання. Державна стратегія розвитку креативної економіки також враховує роль грантів та фінансової підтримки для стимулювання креативних галузей, розвиток кластерів та інфраструктури.

У цьому контексті міжнародна співпраця та захист інтелектуальної власності визначають успішний розвиток креативних індустрій. Особливий акцент робиться на новаторських технологіях, таких як віртуальна реальність, штучний інтелект та хмарні-технології, які стають важливими катализаторами

змін у креативних індустріях. При цьому важливо, щоб відбувалась синергія таких державних органів, як Міністерство культури та інформаційної політики і Державного агентства розвитку туризму. Важливим стає усвідомлення, що в умовах глобальних викликів, таких як пандемія та геополітичні конфлікти, стратегії розвитку креативної економіки потребують адаптації та поглибленого розуміння їх впливу на соціально-економічний прогрес.

1.3. Методологія дослідження формування державної стратегії розвитку креативної економіки

Методологія дослідження – це система правил, принципів та методів, яка визначає підхід та стратегію вивчення конкретної теми чи проблеми у науковому дослідженні. Методологія забезпечує систематичний підхід та логіку дослідника, допомагаючи йому керуватися в процесі вивчення та аналізу обраної теми.

Обраний метод дослідження – це система прийомів, принципів та вимог, які використовуються дослідником для вирішення конкретної наукової задачі та досягнення результатів у визначеній області. Це практичні кроки та інструменти, за допомогою яких проводиться дослідження та здійснюється аналіз обраної проблеми.

Системний підхід – це методологія дослідження та управління, яка розглядає об'єкт як систему, що складається з взаємозалежних та взаємодіючих елементів. Замість розглядання окремих компонентів ізольовано, системний підхід дозволяє аналізувати їх в контексті їх взаємовідносин та впливу на загальну систему. Це орієнтовано на вивчення структури, властивостей та функцій системи в цілому, а не окремих її частин. Системний підхід широко застосовується в різних галузях, включаючи науку, менеджмент, інженерію та інші.

Дослідження формування державної стратегії розвитку креативної економіки вимагає комплексного та системного підходу та використання

різноманітних методологічних інструментів. Існує кілька ключових етапів та методів, які використовуються у таких дослідженнях, з метою отримати повну картину та визначити найбільш оптимальні шляхи досягнення поставлених цілей.

Варто більш детально розібрати методи дослідження, які дають змогу в системно дослідити питання формування державної стратегії розвитку креативної економіки.

1. Оцінка наукової літератури і законодавства, аналіз концепцій та досвіду інших країн

Включає в себе оцінку наукових робіт, статей, тез, опублікованих у науковій середовищі. Це дозволяє зрозуміти висвітлені питання, які теми вже досліджено, та яка інформація вже доступна для подальшого аналізу. Також цей метод розглядає закони та нормативні акти, пов'язані з розвитком креативної економіки в конкретній країні. Важливо визначити, які закони існують та як вони сприяють чи гальмують розвиток креативної сфери. Метод також включає вивчення документів, які містять стратегії чи концепції для розвитку креативної економіки. Оцінка цих документів допомагає зрозуміти визначені цілі, завдання та інструменти, які використовуються для досягнення цих цілей. Метод дозволяє аналіз досвіду інших країн, різноманітність підходів та рішень.

2. SWOT-аналіз

SWOT-аналіз дозволяє систематично оцінити внутрішні та зовнішні фактори, що впливають на розвиток креативної економіки, і визначити оптимальну державну стратегію для досягнення поставлених цілей. Використання SWOT-аналізу доцільне для розробки стратегій розвитку креативної економіки, враховуючи виявлені сильні сторони, слабкі сторони, можливості та загрози.

Сильні сторони (strengths). Визначення існуючих інновацій у креативній економіці, а також наявність талановитих ресурсів у сферах мистецтва, дизайну, технологій тощо. Аналіз інфраструктури у вигляді наявності студій, мистецьких центрів, освітніх закладів, що сприяють розвитку креативних індустрій.

Слабкі сторони (weaknesses). Визначення обмежень фінансової підтримки для креативних проєктів та підприємств. Аналіз проблем в законодавстві, які можуть гальмувати розвиток креативної економіки.

Можливості (opportunities). Визначення можливостей для розвитку креативної економіки через міжнародну співпрацю з іншими країнами. Аналіз попиту на креативні продукти та послуги на ринку.

Загрози (threats). Виявлення загроз конкуренції в секторах креативної економіки. Аналіз можливих загроз, таких як економічні кризи, війна, Covid-19, техногенні катастрофи.

Цей метод за необхідності можна об'єднувати з четвертим методом у вигляді залучення стейкхолдерів для отримання їхніх рекомендацій на основі SWOT-аналізу.

3. Аналіз статистичних даних

Цей метод дозволяє об'єктивно оцінити ефективність попередніх стратегій, ідентифікувати тренди та визначити потенційні напрямки розвитку креативної економіки на основі конкретних числових даних. Може включати в себе дані про витрати на культурні події, кількість підприємств у креативних галузях, обсяги інвестицій тощо.

Метод дозволяє зробити аудит використовуючи статистичні показники для оцінки результатів реалізації попередніх стратегій у сфері креативної економіки. Статистика дозволяє виявити тренди у розвитку креативної економіки, шляхом вимірювання попиту на креативні продукти чи послуги. Статистичний аналіз важливий для виявлення можливостей та областей, які мають потенціал для подальшого розвитку у креативній економіці, а також впливу на ринок креативної економіки. Це може бути корисним для прийняття управлінських рішень та планування стратегій.

Також статистичні дані дають можливість прогнозування. На основі статистичних даних можна зробити економічно-математичне моделювання.

Прогнозування в креативній економіці є важливим інструментом для розробки стратегій, визначення тенденцій та планування розвитку. Враховуючи

динамічний та інноваційний характер цього сектору, прогнозування дозволяє адаптуватися до змін, визначати можливості та ризики.

4. Також існує четвертий метод, який полягає у проведенні опитувань серед стейкхолдерів, експертів з різних сфер, таких як економісти, підприємці, митці, щоб отримати різнобічні точки зору. Проте у цій магістерській дисертації він не використовується.

Метод надає можливість отримати розуміння поглядів експертів, а також врахувати різноманітність їхніх думок. Він сприяє збору даних з різних позицій та допомагає створити об'єктивну картину ситуації у сфері креативної економіки. Найкращим прикладом на практиці слугують різноманітні форуми.

Метод базується на визначені мети, яку дослідник прагне досягти за допомогою опитувань. Наприклад, формування різнопланових точок зору щодо розвитку креативної економіки. Для цього створюється список ключових питань до експертів. Наприклад, питання можуть стосуватися політичної підтримки, фінансування, перешкод для розвитку, перспектив, тощо. Далі визначаються експерти з різноманітним досвідом. К контексті креативної економіки це можуть бути економісти, підприємці, представники мистецтва та інші спеціалісти. Формати: анкетування, інтерв'ю, форум, фокус-групи по 6-12 чоловік, робочі групи, тощо.

Ми вибрали для дослідження такі методи, як оцінка наукової літератури і законодавства, аналіз концепцій та досвіду інших країн; SWOT-аналіз; Аналіз статистичних даних.

РОЗДІЛ 2.

ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОЇ ЕКОНОМІКИ

2.1. Дослідження сучасного стану формування державної стратегії розвитку креативної економіки в Україні

З огляду на те, що в кінці 2020 року в Україні була представлена Національна економічна стратегія-2030, затверджена Постановою Кабінету міністрів України №179 від 03 березня 179, варто зазначити, що їй передував комплексний аналіз у вигляді «Аудиту економіки України».

Аналіз держави є ключовим для отримання відповідей на стратегічні питання. Проведений комплексний огляд ситуації в Україні мав на меті виявлення можливих помилок, зроблених в минулому. Важливо зазначити, що метою аналізу було точне діагностування для подальшого успішного виправлення ситуації в країні на краще.

На презентації економічного аудиту, Президент України Володимир Зеленський висловив переконання, що Україна була занадто стриманою в своїх амбіціях. Він підкреслив необхідність сміливого та амбіційного підходу до мрій, прагнення стати однією з найбільш успішних країн Європи. За його словами, аудит повинен допомогти подолати комплекси, що стримували країну.

На основі аудиту розроблена національна економічна стратегія до 2030 року, яка стане головним планом для всіх гілок влади в Україні. Зеленський висловив надію, що стратегія стане економічною Конституцією та національною ідеєю, стійкою до змін влади. Він закликав припинити практику, коли політику визначають не загальні цінності, а адміністративні зміни.

Для забезпечення ефективного розвитку держави необхідно мати чітке уявлення про доступні ресурси, якими можна керувати. Отже, проведення аудиту країни є ключовим етапом у досягненні цього розуміння.

Цей документ став базою для розробки Національної економічної

стратегії до 2030 року. «Без аналізу поточного стану ми не можемо реалістично визначити наші цілі на наступні роки. Головним питанням було - чи використали ми свій потенціал, які результати управління нашою країною за попередні роки і яке місце ми займаємо в порівнянні з іншими країнами та нашими сусідами. Сьогодні ми вже маємо чітку відповідь: один трильйон доларів ВВП за 10 років - це невикористаний потенціал країни», - підкреслив тоді Прем'єр-міністр України, Денис Шмигаль. За його словами, цей втрачений трильйон – результат незавершених реформ, неефективного управління, зміни векторів розвитку, відсутність довгострокових економічних стратегій, і особливо, корупція. Уряд в 2020 році поставив перед собою задачу зробити Україну успішною, реалізувавши потенціал економіки України. Також він зазначив, що країни, які мали чітку економічну стратегію, і методично її проваджували досягли успіху, збільшили свій ВВП, і близько не володіючи тим потенціалом, який є в Україні.

Однією з передвиборчих обіцянок Президента був саме економічний аудит, щоб зрозуміти, які наявні є ресурси у країні є для проведення реформ, зокрема економічні ресурси, та людський капітал.

Однією з проблем, яка раніше затягували затвердження реформ, було «законодавче цунамі», а саме величезна кількість законопроектів, дублювання, велика кількість правок між першим та другим слуханнями законопроектів, саме для затягування часу.

Про що говорить нам аудит економіки України, та які фактори впливають на розвиток формування державної стратегії розвитку креативної економіки.

Україна, після отримання незалежності, опинилася в схожих умовах з іншими країнами Східної та Центральної Європи. Польща, Литва та Чехія, успішно та швидко пройшли постсоціалістичну трансформацію, впровадивши ключові реформи. Україна запізнилась з реформами, а непослідовність та зміни пріоритетів при зміні влади спричинили гальмування попередніх реформ та початок нових. Успішні країни визначили чітку стратегію розвитку, ринкові реформи. Успішні реформи супроводжувалися стабільністю та послідовністю,

навіть при зміні влади. В Україні реформи відбувались з запізненням та були не завершені, що призвело до несприятливих умов для інвестицій та розвитку бізнесу. Аудит виявив, що Реальний ВВП України зараз нижчий, ніж був 30 років тому, що свідчить про економічне відставання. Наприклад, купівельна спроможність українців порівняно з поляками в 4 рази менша.

В Україні існує необхідність структурних реформ для забезпечення стабільності, підтримки бізнесу та прискорення економічного зростання в майбутньому.

Згідно аудиту Україна має великий невикористаний потенціал. В контексті розвитку креативної економіки важливими факторами є створення сприятливого бізнес-клімату, розвиток підприємництва та підтримка експорту, залучення інвестицій, розвиток внутрішнього споживання продукції креативної економіки, підтримка інновацій, розвиток суспільства, підвищення якості освіти, науки, культури, тощо.

Варто детальніше розглянути аудит по галузям, які безпосередньо формують креативну економіку України.

Культурна сфера

Одним із основних напрямів розвитку культурної сфери є формування міжнародного образу України та збереження культурно-історичної спадщини. Згідно аудиту, в культурній сфері на 2019 рік Україна також була далекою від свого потенціалу. Наприклад, за культурним впливом вона розташовувалась на 56-му місці серед 73 країн, згідно рейтингу Best Countries 2020. І це наглядно дає нам розуміння, про впливовість української культури на світове суспільство, відповідність трендам у сфері культури. Цей аудит дає розуміння, про зміну уявлень про Україну в світі в сфері культури. Наперед зазначимо, що повномасштабне вторгнення росії в Україну дало імпульс розвитку української культури та ідентичності у світі.

Розвиток культурної сфери та підвищення споживання культурних продуктів визначаються як важливі напрямки формування соціального капіталу. Показник культурного впливу свідчить про стан міжнародного іміджу України.

Результати рейтингу Best Countries 2020 вказують на потребу розвитку культурного потенціалу для покращення сприйняття країни в світі. Фінансування культури залишається на низькому рівні, зокрема, всього 0,47% ВВП в 2019 році. Це створює труднощі для розвитку та підтримки культурних ініціатив. Існує значна нерівність в фінансуванні культурних установ, зокрема, велика частка бюджету спрямовується на функціонування обмеженої кількості національних театрів. Варто переглянути основні принципів розподілу фінансування, перейти на функціональне управління та оновлення культурної інфраструктури на національному рівні. Узагальнюючи, важливо звернути увагу на збільшення інвестицій у культурні ініціативи, вирішення диспропорцій у фінансуванні та оновлення державної політики для підтримки культурного розвитку в Україні.

Підприємницька діяльність в креативній економіці

Економічне зростання базується зокрема на розвитку підприємництва, як самостійна господарської діяльності. Велика роль тут відводиться інноваторам, які генерують і монетизують свої ідеї в життя, вкладаючи сенси у свої креативні продукти та послуги, формуючи регіональний вектор розвитку країни.

Україна знаходилась на 72 місці зі 137 країн згідно з рейтингом Global Entrepreneurship Index в 2019 році за розвитком підприємницької культури. Це значно нижче пострадянських Латвії та Естонії. Це вище Болгарії та, на диво, Польщі та Чехії. Відповідний рейтинг надає розуміння можливостей для росту підприємницької діяльності.

Щодо соціального капіталу та впровадження інновацій, нових та революційних бізнес-ідей. Згідно аудиту в Україні лише 7% готові до ризику, інновацій, на відміну від європейських колег, де цей показник на рівні 41%. Все це вказує на низький рівень підприємницької діяльності.

Нематеріальні активи

Нематеріальні активи стали більш важливими у оперативній діяльності міжнародних компаній. Вони можуть включати бренд, інтелектуальну власність та інші нематеріальні ресурси. Інвестиції у розвиток навичок трудової сили,

інфраструктуру та доступ до дешевих енергетичних ресурсів визначаються як пріоритетні для забезпечення успішної діяльності. Розвиток торгівлі з сусідніми країнами сприяє розширенню та укріпленню позицій на ринках, що знаходяться поруч.

Інвестиції

Залучення інвестицій, регулярна модернізація і впровадження передових технологій та інновацій – один з ключових напрямків розвитку Інвестиції у зелені та інноваційні проекти є напрямком для сталого розвитку та впровадження новаторських рішень.

Високотехнологічні галузі, ІТ-сфера

Також важливо відмітити, що в Україні частка високотехнологічних галузей становить 30,4%, що менше, ніж у сусідніх країнах. Однак, інформаційні технології в Україні, зокрема ІТ-сфера, є конкурентоспроможним сектором, який може стати базою для виробництва та експорту високотехнологічної продукції.

ІТ-сектор в Україні є важливим фактором зростання технологічності економіки. У 2019 році обсяг ІТ-сектору становив 5,8 млрд доларів, що складало 4,555% від ВВП України. Темпи росту ІТ-сектору були одними з найвищих в економіці, коливаючись від 20-25% щорічно. Галузь ІТ є експортно орієнтованою, і майже весь експорт спрямований до розвинених країн ОЕСР, з основною часткою в США.

Прогнозується, що ринок ІТ в Україні продовжить зростати на рівні 20-30% щороку. Очікується, що умови екосистеми «Дія City» дозволять збільшити обсяг ІТ-сектору до 12 млрд доларів та кількість працівників в ІТ до 450 тис.

Проте зараз лише 2% компаній, що надають ІТ-послуги, орієнтуються на внутрішній ринок. Існує потенціал для більшої кооперації між ІТ-сектором і іншими галузями, такими як креативні індустрії промисловість, сільське господарство, транспорт та енергетика.

Зростання технологічності економіки та підвищення частки товарів з високою доданою вартістю у експорті можливі за умови впровадження

інноваційних рішень у виробничі процеси, розроблених на межі реального сектору та ІТ. Загалом, ІТ-сектор є ключовим гравцем в економіці України з великим потенціалом для подальшого розвитку і внесення суттєвого вкладу в економічне зростання, особливо з огляду по вектор розвитку креативної економіки.

Сфера послуг.

На відміну від інших досліджуваних країн, у сфері послуг не спостерігається значущого зростання доданої вартості на працівника. Додана вартість на працівника в Україні зросла лише на 1,284 долара США, у порівнянні з більш суттєвими зростаннями в Чехії, Польщі та Литві. Одним з факторів є високий рівень тіньової економіки в секторі послуг, що підсилює критичний характер ситуації. Низька додана вартість вказує на необхідність стратегічних заходів та політичних рішень для стимулювання ефективності та конкурентоспроможності сфери послуг в Україні, і саме креативна економіка має стати рушієм прогресу.

Цифрова трансформація

Останні двадцять років свідчать про важливість цифрового розвитку для підвищення продуктивності праці та поліпшення доступу до державних та соціальних послуг у всьому світі. Україна вкладає лише 0,5% ВВП в R&D, що значно менше, ніж у сусідніх країнах. Це призводить до серйозного розриву у продуктивності праці між Україною та країнами ЄС. Одним із основних бар'єрів для цифрового розвитку в Україні є цифровий розрив, який обмежує доступ до технологій, компетентностей та інфраструктури цифрового виробництва. Технологічний розрив виявляється в обмеженому поширенні швидкісного Інтернету та недостатній кількості людей з цифровими навичками. Велика кількість населених пунктів в Україні не має нормального покриття Інтернету, що ускладнює цифровий розвиток. Навіть у селах з Інтернет-підключенням вартість доступу є високою. Значна частина населення України не володіє достатніми цифровими навичками, особливо в порівнянні з іншими країнами ЄС, що ускладнює їх участь у цифровому суспільстві. Існує

географічна та вікова нерівність у розподілі цифрових навичок в Україні, що підкреслюється відмінностями між сільськими та міськими районами та різними віковими групами. Важливо, розвивати стратегії для подолання цифрових викликів в Україні, зосереджуючись на інвестиціях в технології, інфраструктуру та підвищення цифрової грамотності населення.

Тренди та їх вплив на створення доданої вартості. Прогноз трендів в сегменті креативної економіки в Україні на протязі 2020-х років, згідно аудиту.

Війни, пандемія та інші фактори визначають тренди, які впливають на додану вартість у світі. Навіть такі на перший погляд глобальні виклики можуть стати можливістю для України диверсифікувати торгівлю та зайняти нові ніші на глобальному ринку. Також забастовки автоперевізників у інших країнах, блокада вивезення зерна та іншої сировини, можуть спонукати Україну стати менш імпортозалежною, підтримувати локальне виробництво та диверсифікувати імпорт.

Згідно проведеного аудиту, глобальні тренди матимуть особливий вплив на Україну, і частину з них слід розглядати як можливості для економічного зростання, в той час як інші є реальними викликами, які потрібно враховувати.

Цифровізація, штучний інтелект, IoT, хмарні технології та роботизація визначатимуть основні напрямки розвитку світової економіки. Прогнозується, що частка цифрової економіки у світовому ВВП сягне 30-35% у 2030 році. Тому з огляду на дослідження в Україні є великий потенціал. Очікується все більша автоматизація процесів (більше 50% робочих місць), впровадження нових бізнес-моделей і технологій. Держави будуть запускати програми з перенавчання робітників та адаптації до нових умов праці.

Наприклад, Центри зайнятості вже фінансують за рахунок держави можливість здобуття фахової сучасної освіти/перенавчання для людей старше 45 років. Відповідно до сучасних потреб ринку праці, важливо розвивати емоційний інтелект, критичне мислення, технологічну грамотність та креативність.

Оцінка компанії McKinsey передбачає генерацію капіталів приблизно від

4 до 11 трлн доларів США до 2025 року від IoT у світі. Прогноз компанії PWC вказує на внесок штучного інтелекту в розмірі 15,7 трлн доларів у 2030 році.

Розвиток VR та AR очікується в ігровій індустрії, медицині, навчанні, тренінгах та бізнес-переговорах. Ці технології можуть значно змінити спосіб проведення нарад та комунікації, дозволяючи учасникам бути в будь-якій точці світу. Розвиватимуться кібернетичні держави.

Медіа все більше втрачають свої традиційні функції і стають переважно інструментом для передавання інформації. З'явилась можливість підробки будь-якої інформації чи відео за допомогою нових технологій, що знижує верифікацію.

Тому виникає питання щодо доцільності існування медіа в їхньому нинішньому вигляді. Інтернет стане основним каналом з надання інформації.

Підсумовуючи, варто зазначити, що Україні притаманний значний потенціал у культурно-креативному секторі, проте існують проблеми у фінансуванні цієї галузі. Зокрема під час війни. IT-індустрія має великий потенціал у технологічному розвитку України, та є важливим елементом креативної економіки України. Але існує необхідність в посиленні співпраці між IT-сектором та іншими сферами економіки для максимізації результатів. Трудова міграція та втрати талановитих кадрів є важливими аспектами, які слід враховувати в стратегії розвитку креативної економіки.

Збільшення інвестицій та створення комфортних умов для креативного бізнесу може сприяти економічному зростанню. Проте не варто забувати, що на інвестиції значний вплив складає безпека громадян, їх майна, безпека бізнесів, і це звичайно впливає на економічний розвиток. Існує потреба у перегляді державної політики у сфері культури та креативної економіки. Важливо розглядати креативну економіку як ключовий чинник розвитку, зокрема з позиції інновацій, технологічного росту та підтримки талановитих кадрів.

2.2. Правовий механізм формування державної стратегії розвитку креативної економіки в Україні

Важливо відзначити, що успішна реалізація стратегії вимагає не лише правового, але й ефективного використання ресурсів, підтримки інноваційного середовища та взаємодії всіх зацікавлених сторін.

Механізми формування державної стратегії розвитку креативної економіки в Україні можуть бути впроваджені у рамках правового середовища.

У магістерській дисертації розглядаються наступні правові механізми:

- стратегічні документи;
- законодавче регулювання;
- інституційні механізми та фінансова підтримка;
- взаємодія з громадськістю;
- оцінка та моніторинг;
- освіта та розвиток навичок;
- міжнародна співпраця;
- технологічний прогрес та цифрова трансформація;
- соціальна взаємодія для забезпечення інклюзивності.

Детальніше розглянемо кожний механізм:

Стратегічні документи.

Уряд може розробляти та затверджувати національні стратегії, в яких визначаються ключові напрямки розвитку креативної економіки. Зокрема, Національна стратегія розвитку креативної економіки стала складовою Національної економічної стратегії. Вона є результатом розробки та затвердження комплексного стратегічного документа на рівні держави, в якому визначаються основні цілі, завдання та напрямки розвитку креативної економіки в Україні на середньостроковий та довгостроковий періоди.

Національна економічна стратегія-2030 складається з двох великих розділів: Аудит економіки України-2030 та Вектори економічного розвитку-2030.

Варто більш детально розкрити питання про Національну економічну стратегію до 2030 року, та яке місце у ній покладається розвитку креативної економіки.

Уряд України визначив креативні індустрії та галузь гостинності як ключові фактори економічного зростання країни, зокрема у контексті розвитку туризму як стратегічного каталізатора соціокультурного та економічного прогресу регіонів.

У рамках цієї стратегії визначено конкретні завдання для досягнення поставлених цілей. Серед них – зайняти 45-е місце у рейтингу конкурентоспроможності у сфері туризму, збільшити внесок галузі у ВВП до середньосвітового рівня (10%), покращити якість та конкурентоспроможність туристичних продуктів на різних рівнях, а також збільшити обсяг туристичних потоків до 30 мільйонів іноземних та 60 мільйонів внутрішніх туристів.

Другою стратегічною метою є створення конкурентоспроможної креативної економіки для збалансованого розвитку України. Для досягнення цього планується збільшити частку креативних індустрій у доданій вартості країни з 3,86% до 5%, зростити внесок креативних товарів та послуг у експорт з 0,5% до 3%, підняти кількість працевлаштованих у цих галузях з 3,57% до 4,5%, а також підняти позицію України в Глобальному Індексі Інновацій у категорії Creative Goods and Services з 95 на 25 позицію.

Також варто зазначити, що Національна економічна стратегія до 2030 року була оприлюднена урядом 6 листопада 2020 року, тобто до повномасштабного вторгнення росії в Україну. Тож на жаль вона не враховує ризики глобальної війни на території України. Документ має два розділи: аудит економіки та вектори економічного розвитку. Перший розділ аналізує економічну політику за останні 30 років та поточний рівень розвитку країни, в той час як другий розкриває стратегічні цілі і напрямки розвитку, які спрямовані на максимізацію потенціалу України.

У додатках кваліфікаційної роботи можна ознайомитись з розділом Національної економічної стратегії, який відноситься до креативної економіки та креативних індустрій (Додаток А).

Законодавче регулювання:

Законодавче регулювання в сфері креативних індустрій та інтелектуальної власності грає важливу роль у створенні сприятливого середовища для розвитку та захисту креативної економіки. Основними напрямками в цьому контексті виступають:

- законодавчий захист авторських прав, ліцензування та використання авторських прав, шляхом створення та забезпечення ефективного механізму для захисту авторських прав творців у сфері креативних індустрій; визначення адекватного терміну дії авторських прав; регулювання умов ліцензування та використання авторських прав, щоб сприяти розповсюдженню та розвитку творчості;

- захист інновацій, стимулювання досліджень і розробок, шляхом забезпечення ефективного захисту інновацій та новаторських рішень у креативних галузях через патентування; введення механізмів, які сприяють активним дослідженням і розробкам в сфері креативних технологій;

- реєстрація товарних знаків, боротьба з підробками, шляхом забезпечення можливості реєстрації та захисту товарних знаків; розробки ефективних заходів для протидії підробці товарних знаків та захисту споживачів;

- захист авторського дизайну, сприяння інноваційному дизайну, шляхом закріплення правових механізмів для захисту авторських прав на дизайн; заохочення інновацій та творчості в галузі дизайну через захист прав власності;

- юридичний захист баз даних, ліцензування баз даних, шляхом визначення механізмів захисту прав власників баз даних для стимулювання їх створення; регулювання умов ліцензування та використання баз даних для сприяння розповсюдженню інформації;

- цифрові авторські права, свобода слова, доступ до інформації, шляхом розробки і адаптації законодавства для врахування цифрового середовища та захисту авторських прав у Інтернеті; забезпечення балансу між захистом прав власності та свободою слова і доступом до інформації;

- сприяння стартапам та інвестиційний захист шляхом введення спеціальних правових положень та пільг для стартапів у креативних сферах; розробки механізмів для захисту прав інвесторів у секторі креативних індустрій;

- стимулювання творчості через податкові пільги, ефективне оподаткування онлайн-платформ, шляхом створення податкових пільг та стимулів для підтримки творчих індустрій; створення механізмів оподаткування для онлайн-платформ та креативних підприємств;

Законодавче регулювання в усіх цих напрямках повинно сприяти розвитку креативної економіки, захищати права творців та підприємців, а також створювати стимули для інновацій та творчості. Законодавче регулювання повинно бути гнучким, прозорим і враховувати інтереси всіх сторін, сприяючи розвитку креативної економіки та забезпечуючи справедливий захист прав власності.

Законодавство, зокрема, визначає особливості функціонування та розвитку креативних індустрій, надає пільги та стимули для їх розвитку. Профільним Міністерством є МКІП [22].

Міністерство культури та інформаційної політики забезпечує формування державної політики у сфері креативних індустрій за наступними нормативно-правовими актами:

- Закон України від 23 березня 2017 року № 1976-VIII «Про Український культурний фонд» [49];

- Закон України від 21 червня 2001 року № 2547-III «Про народні художні промисли» [43];

- Закон України від 16 червня 2020 року № 692-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо державної підтримки сфери

культури, креативних індустрій, туризму, малого та середнього бізнесу у зв'язку з дією обмежувальних заходів, пов'язаних із поширенням коронавірусної хвороби COVID-19 [36];

– Закон України від 19 червня 2018 року № 2458-VIII «Про внесення змін до Закону України «Про культуру» щодо визначення поняття «креативні індустрії» [37];

– Указ Президента України від 18 серпня 2020 року № 329/2020 «Про заходи щодо підтримки сфери культури, охорони культурної спадщини, розвитку креативних індустрій та туризму» [41];

– Постанова Кабінету Міністрів України від 19 травня 2021 року № 501 «Про утворення Ради з розвитку креативної економіки» [51];

– Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.12.2021 № 1677 «Про Схвалення Концепції Державної цільової національно-культурної програми розвитку народних художніх промислів на 2022-2025 роки» [47];

– Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.04.2019 № 265-р «Про затвердження видів економічної діяльності, які належать до креативних індустрій» [40];

– Наказ МКІП від 28.01.2021 № 44 «Про утворення Офісу розвитку креативних індустрій» [50].

Також варто зазначити, що в Україні існує орган, який відповідає за інтелектуальну власність, а саме Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій, далі – УКРНОІВІ. До реформи цей орган називався Укрпатент [58].

Зараз в Україні впроваджена інституційна реформа сфери інтелектуальної власності, і діє відповідне законодавство під цю реформу. Той же Національний орган інтелектуальної власності створений відповідно до закону № 703-ІХ 16 червня 2020 року [35].

УКРНОІВІ у своїй діяльності, направлену на розвиток креативної економіки, зокрема, керується стандартами у сфері інтелектуальної власності, а також наступними нормативно-правовими та законодавчими актами, такими як

акти та накази УкрНОІВІ, міжнародні акти, удосконалення законодавства, нормативно-правова база щодо промислової власності, нормативно-правова база щодо авторського права, в тому числі:

- Закон України від 15 грудня 1993 року № 3687-ХІІ «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» [44];
- Закон України від 15 грудня 1993 року № 3688-ХІІ «Про охорону прав на промислові зразки» [46];
- Закон України від 15 грудня 1993 року № 3689-ХІІ «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» [45];
- Конституція України [16];
- Цивільний кодекс України [61];
- Закон України від 1 грудня 2022 року № 2811-ІХ «Про авторське право і суміжні права» [34];
- Постанова Кабінету Міністрів від 27 грудня 2001 р. № 1756 «Про державну реєстрацію авторського права і договорів, які стосуються майнових прав на твір» [38].

Інституційні механізми. Фінансова підтримка.

Створення спеціалізованих агентств або комітетів є ефективним інструментом для координації та реалізації політики в галузі креативної економіки. Такі інституції можуть виконувати ряд важливих завдань:

- розробка стратегії розвитку креативної економіки на рівні країни або регіону; координація та контроль за виконання стратегій та програм;
- створення та розвиток інфраструктури для підтримки стартапів та інновацій в креативних індустріях (технологічних інкубаторів, підприємницьких центрів); підтримки кластерів у секторі креативної економіки для спільного розвитку та обміну досвідом;
- розподіл фінансових ресурсів для реалізації проектів та програм у сфері креативної економіки; створенні механізмів надання грантів та фінансової підтримки для підтримки творчих індустрій;

- ведення ініціатив з розробки та реалізації навчальних програм для розвитку креативних навичок; підтримка створення інноваційних центрів для навчання та розвитку креативних талантів;

- залучення громадськості до партнерства в розробці та впровадженні стратегій; ведення переговорів та встановленні партнерств з міжнародними організаціями для обміну досвідом та ресурсами.

Створення спеціалізованих агентств чи комітетів сприяє систематичному та цілеспрямованому розвитку креативної економіки, забезпечуючи відповідальність та координацію у діяльності різних структур та галузей.

Наприклад:

- новостворений Центр розвитку права інтелектуальної власності, який презентували 2 грудня 2023 року на IP LET FORUM в рамках Звіту Єврокомісії. Місією Центру розвитку права інтелектуальної власності IP офісу є «формування правового поля, яке дозволяє перетворити інтелектуальну власність на рушійну силу соціального, культурного та економічного відновлення України»;

- Національне агентство з питань забезпечення розвитку креативних індустрій (Creative Ukraine) – створено в рамках Міністерства культури та інформаційної політики України. Метою агентства є підтримка та розвиток креативних індустрій в Україні;

- Комітет Верховної Ради України з питань культури та духовності також може брати участь у формуванні політики, пов'язаної з розвитком креативних індустрій;

- Міністерство культури та інформаційної політики України (МКІП). Міністерство активно працює у сфері розвитку культурних та творчих індустрій, сприяючи створенню сприятливого середовища для розвитку креативності;

- Український інститут книги - організація, яка працює над підтримкою книжкової галузі та сприяє розвитку літературних та видавничих ініціатив;

- Український інститут моди - інститут спрямований на підтримку та розвиток модної індустрії в Україні;
- Українська кіноакадемія. Працює над розвитком кінематографії в Україні, підтримкою та стимулюванням творчих проєктів;
- Фонд культурного капіталу. Це громадська організація, яка займається розвитком культурних ініціатив та подій в Україні;
- Український інститут мистецтв. Працює над підтримкою та розвитком образотворчих мистецтв, включаючи живопис, скульптуру та інші форми мистецтва;
- Українська культурна фундація – фундація, яка сприяє розвитку культурних та творчих ініціатив, включаючи проєкти в галузі літератури, музики та сцени;
- ГО «Культурна стратегія». Працює над формуванням та реалізацією стратегій розвитку культурної сфери в Україні;
- Український інститут інновацій та розвитку. Бере участь у розвитку та підтримці інноваційних проєктів, включаючи ті, що пов'язані з креативною економікою;
- Український культурний фонд;
- Державне агентство України з питань мистецтв та мистецької освіти.

Варто ширше розкрити інституційний механізм фінансової підтримки. Фінансова підтримка є ключовим інструментом для успішної реалізації стратегії розвитку креативної економіки. Уряд може використовувати різноманітні механізми для забезпечення фінансової підтримки креативному підприємництву та розвитку креативних галузей. Зокрема:

- призначення грантів для стартапів та проєктів; фінансування перспективних та інноваційних ідей у сфері креативної економіки; сприяння науковим та дослідницьким проєктам, спрямованим на розвиток технологій та інновацій у креативних галузях;

- фінансова підтримка через субсидії або невеликі кредити малому та середньому бізнесу для розвитку та розширення бізнесу; фінансове стимулювання для привертання інвестицій у креативні проекти та підприємства;

- податкові пільги для креативних підприємств, податкове стимулювання інвесторів, які фінансують проекти у сфері креативної економіки;

- гранти для навчальних закладів, фінансування курсів, тренінгів, освітніх ініціатив, спрямованих на розвиток креативних навичок; надання ресурсів для навчання та розвитку фахівців у сфері креативної економіки;

- створення державних фондів для креативних індустрій та для розвитку інвестиційних пулів для залучення приватних інвестицій.

Ці механізми фінансової підтримки сприяють створенню сприятливого фінансового середовища для креативного підприємництва та сприяють реалізації стратегії розвитку креативної економіки.

Перелік українських та міжнародних організацій, які надають/розміщують на своїх ресурсах грантові можливості, що сприяють креативному підприємництву:

Ресурсний центр ГУРТ, Громадський простір, Велика Ідея, Розвиток ОГС, Фонд Східна Європа, Мріємо та Діємо, Міжнародний фонд «Відродження», Посольство США в Україні, Всеукраїнська асоціація громад, Western NIS Enterprise Fund, Представництво Європейського Союзу в Україні, USAID, Український культурний фонд, Державне агентство України з питань мистецтва та мистецької освіти, Artists at risk connection, British council Україна, House of Europe, та інші (Додаток Б).

Взаємодія з громадськістю.

Взаємодія з громадськістю є ключовим елементом при формуванні стратегії розвитку креативної економіки, оскільки цей сектор часто залежить від інновацій, творчості та взаємодії з різними групами суспільства. Партнерство з громадськістю має на меті забезпечити включеність різних зацікавлених сторін

у процес прийняття рішень та визначення стратегічних напрямків. З точки зору залученості громадськості варто відмітити наступні підходи:

- організація публічних консультацій, обговорень та діалогів із представниками громадськості та креативної галузі для обміну ідеями, думками та отримання зворотного зв'язку;
- співпраця із громадськими організаціями, які представляють інтереси та думки творчих професіоналів, бізнесу в сфері креативної економіки та споживачів;
- залучення експертів з різних галузей креативної економіки для надання конкретних порад та ідей щодо формування стратегії;
- регулярного інформування громадськості та забезпечення прозорості у процесі розробки та впровадження;
- підтримка та стимулювання ініціатив громадськості у сфері креативної економіки, таких як фестивалі, конкурси, майстер-класи тощо;
- врахування соціокультурних особливостей та різних потреб громадськості у розробці стратегій.

Взаємодія з громадськістю сприяє створенню більш об'єктивної та представницької стратегії розвитку креативної економіки, що враховує потреби та очікування різних груп суспільства.

Оцінка та моніторинг.

Оцінка та моніторинг стратегії розвитку креативної економіки важливі для забезпечення ефективності та вчасності впровадження заходів та досягнення стратегічних цілей. Серед них варто виділити наступні:

- розробка системи ключових показників ефективності, які відображають різні аспекти розвитку креативної економіки, такі як економічний ріст, зайнятість, інновації, експорт тощо; вибір методів та моделей оцінки впливу стратегії на економіку та суспільство, включаючи соціально-економічні дослідження та інші інструменти; врахування стійкості стратегії та оцінка можливих ризиків, які можуть виникнути під час впровадження стратегії;

- вимірювання економічних та інноваційних показників, соціокультурного впливу, таких як зростання ВВП у секторі креативної економіки, збільшення інвестицій, вплив на культурну спадщину, творчість, залученість молоді до сектору креативної економіки; врахування рівня впровадження нових технологій у креативних галузях;

- регулярні звітності для оцінки прогресу впровадження стратегії; проведення незалежних аудитів; розробка механізмів для системної корекції стратегії на основі зібраних даних та аналізу результатів; залучення зовнішніх експертів для аудиту.

Ефективна система оцінки та моніторингу допомагає уникнути можливих проблем, а також надає можливість вчасно реагувати та вдосконалювати стратегію розвитку креативної економіки.

Освіта та розвиток навичок.

Освіта та розвиток навичок грають важливу роль у створенні потенціалу для креативної економіки. Впровадження спеціалізованих освітніх програм та навчальних курсів може значно збільшити численність кваліфікованих фахівців та стимулювати інноваційний розвиток, наприклад:

- розробка курсів, що охоплюють різні галузі креативної економіки, такі як дизайн, музика, кіно, web-дизайн, game-дизайн, тощо; використання сучасних засобів навчання; створення проєктів для розвитку конкретних навичок та творчого мислення;

- використання інтерактивних методів навчання, таких як майстер-класи, хакатони, творчі лабораторії, тощо; організація системи менторства, де студенти можуть отримувати поради та підтримку від професіоналів у сфері креативної економіки; доступ до онлайн-ресурсів, віртуальних платформ та інших електронних інструментів для самонавчання та додаткового навчання;

- встановлення партнерських відносин із компаніями та індустрійними лідерами для організації стажувань та робочих місць для студентів; впровадження проєктів та практичних кейсів в навчальній програмі, які можуть бути реалізовані спільно з партнерськими компаніями;

- розробка систем оцінювання; аналіз ефективності та адаптація освітніх програм, що дозволяє враховувати зміни в галузі креативної економіки, швидко реагувати на вимоги ринку праці та підтримувати актуальність навчального процесу;

- розробка інтерактивних просторів, інкубаторів, де студенти можуть взаємодіяти та розвивати свої ідеї; створення центрів для досліджень та впроваджень нових технологій в сфері креативної економіки; надання студентам можливостей реального досвіду та співпраці з мережами партнерських організацій.

Впровадження таких освітніх програм сприяє підготовці висококваліфікованих фахівців, здатних впроваджувати інновації та приносити творчий внесок у сектор креативної економіки. Це важливий крок у розвитку та стабільності цієї сфери.

Міжнародна співпраця:

Приєднання до міжнародних ініціатив та активна участь в міжнародних організаціях можуть суттєво збільшити ефективність стратегії розвитку креативної економіки через обмін досвідом, підтримку та співпрацю з іншими країнами. В погляду на розвиток зовнішніх відносин України, варто навести наступні види міжнародної співпраці:

- активна участь у подіях, міжнародних платформах, форумах та конференціях, присвячених розвитку креативної економіки, що дозволяє висвітлити досягнення та обмінятися ідеями з представниками інших країн; становлення членом міжнародних організацій, спрямованих на підтримку креативної економіки, наприклад, ЮНЕСКО, Європейського союзу креативних індустрій (ECIS), що сприяє обміну інформацією та можливостями;

- укладання двосторонніх та багатосторонніх угод, установа партнерств з іншими країнами для спільної реалізації проєктів та обміну досвідом; залученність до міжнародних мереж та програм культурного обміну;

- залучення іноземних інвестицій для фінансування проєктів у сфері креативної економіки; участь у міжнародних програмах фінансування та

грантах для підтримки ініціатив у креативних індустріях;

- здійснення програм міжнародних обмінів, стажувань для фахівців у сфері креативної економіки для засвоєння найкращих практик; участь у спільних наукових дослідженнях для вирішення спільних викликів та задач;

- пошук та розвиток міжнародних ринків для продуктів та послуг сектору креативної економіки задля сприяння збільшенню економічного зростання та популяризації національної культури;

- участь у міжнародних конкурсах та фестивалях, для представлення національних досягнень; пошук потенційних партнерів з інших країн;

- розвиток програм міжнародних обмінів та академічної мобільності для студентів та професіоналів, що дозволяють засвоювати нові знання та досвід у креативних індустріях; створення програм міжнародних резиденцій для творчих особистостей та компаній для обміну ідеями та створення нових проектів;

- співпраця у сфері інновацій та технологій для імплементації їх у сектор креативної економіки;

- сприяння культурним обмінам через проведення міжнародних фестивалів та заходів для взаємодії різних культур; співпраця з іноземними артистами, творчими колективами та установами для створення та реалізації спільних проектів;

- активна участь в процесах формування міжнародних норм та стандартів для креативної економіки; праця над встановленням сприятливих міжнародних умов для розвитку креативної економіки через лобіювання та участь у міжнародних форумах;

Міжнародна співпраця в контексті креативної економіки визначається не тільки обміном товарами та послугами, але і спільним творчим процесом, який сприяє взаєморозумінню, культурному розмаїттю та спільному розвитку. Вона не лише розширює можливості, але й зміцнює позиції країни на світовій арені, сприяючи створенню відкритого та конкурентоспроможного креативного сектору. Міжнародна співпраця допомагає збагачувати досвід та впроваджувати

найкращі практики, що сприяє стабільному та інноваційному розвитку креативної економіки в Україні.

Технологічний прогрес. Цифрова трансформація.

Цифрова трансформація у секторі креативної економіки визначається широким впровадженням цифрових технологій та інновацій з метою підвищення ефективності, розширення ринків та збільшення конкурентоспроможності. Деякі ключові аспекти цифрової трансформації у креативній економіці включають:

- використання візуалізації для кращого представлення креативних концепцій; використання віртуальної реальності для створення інтерактивних вражень та взаємодії з аудиторією;

- використання штучного інтелекту для створення персоналізованого контенту; аналіз трендів для визначення тенденцій ринку та прогнозування попиту на креативні продукти та послуги;

- впровадження інтернет речей (IoT) після того, як у 2009 році кількість пристроїв підключених до мережі інтернет стала більшою за кількість людей у мережі (прикладом IoT є розумний будинок, пристрої для догляду за літніми людьми, кардіостимулятори, валідатори у транспорті, цифрові мережі управління в промисловості, тощо); IoT застосовується для створення зв'язку між фізичними об'єктами та креативними процесами, а також для збору та аналізу даних (використання даних, зібраних від пристроїв IoT, покращує якість та впливає на створення інновації в креативних проектах) [11];

- використання хмарних технологій для доступу до необхідних ресурсів та інфраструктури; можливість спільної роботи в хмарі та обміну інформацією в хмарних сервісах;

- використання блокчейн-технологій для забезпечення високого рівня безпеки та довіри у транзакціях та обміні даними; застосування блокчейну для вдосконалення систем ліцензування та відстеження авторських прав;

- використання мобільних додатків та онлайн-платформ для просування та продажу креативних продуктів та послуг; сприяння

інтерактивності та взаємодії з аудиторією через мобільні технології;

- використання соціальних мереж для ефективного маркетингу та просування креативних продуктів та послуг; сприяння взаємодії з аудиторією через платформи соціальних мереж та отримання зворотного зв'язку;

- використання AR-реальності для створення інтерактивних та захоплюючих взаємодій із реальним світом; застосування гейміфікації для створення позитивного досвіду споживання креативних продуктів;

- використання електронної комерції для просування та продажу креативних продуктів; сприяння розвитку цифрових ринків для спрощення процесів торгівлі та взаємодії;

- забезпечення доступу до онлайн-навчання та електронних освітніх ресурсів для розвитку творчих навичок; створення навчальних курсів, спрямованих на розвиток цифрових та технічних навичок;

- вдосконалення систем кібербезпеки для захисту конфіденційності та інтелектуальної власності; використання технологій для попередження шахрайства та недозволених копіювань.

Цифрова трансформація у секторі креативної економіки відкриває безліч можливостей для творців та підприємців, сприяючи новаторському розвитку та підвищенню конкурентоспроможності в глобальному масштабі.

Цифрова трансформація розширює можливості, підвищує інноваційний потенціал та дозволяє відповідати вимогам сучасного ринку. Впровадження передових технологій допомагає створити відкрите, гнучке та конкурентоспроможне середовище для розвитку креативної економіки.

Соціальна взаємодія для забезпечення інклюзивності:

Забезпечення інклюзивності в секторі креативної економіки вимагає створення програм та ініціатив, які сприяють рівному доступу до можливостей та включенню різних соціальних груп у креативні процеси. До факторів соціальної взаємодії для забезпечення інклюзивності належать:

- розробка навчальних курсів та програм, які враховують різноманітні потреби та навички представників різних соцгруп; забезпечення доступу до

можливостей для розвитку та виявлення талантів у всіх соціальних груп;

- забезпечення рівних інклюзивних умов праці для всіх працівників, незалежно від їхньої соціальної групи; розробка ініціатив, спрямованих на збільшення різноманітності та інклюзивності в робочих колективах;

- залучення представників громадськості та організацій, які працюють з різними соціальними групами, до формування та впровадження стратегій; встановлення партнерств з організаціями, що розвивають інклюзивні ініціативи в галузі культури та мистецтва;

- створення доступної інфраструктури (культурних та творчих об'єктів і майданчиків) для людей з обмеженими можливостями; розробка ініціатив для забезпечення відкритого доступу до інформації та ресурсів для всіх;

- створення різноманітних культурних виставок, заходів та фестивалів, які відображають різні соціальні групи; підтримка та просування мистецьких ініціатив, що відображають різноманіття та інклюзивність;

- створення програм та фондів для підтримки соціальних підприємств, які сприяють інклюзивному економічному розвитку та соціальній інтеграції (одним з прикладів є садиба зеленого туризму «Дивосвіт» у Запорізькій області, яка відповідає і поняттям соціальної взаємодії, та інклюзивності);

- забезпечення рівного доступу до інтернету для всіх соціальних груп, сприяючи таким чином участі у віртуальних культурних та творчих ініціативах; створення та підтримка онлайн-ресурсів, які враховують потреби людей з різними обмеженими можливостями;

- розробка та впровадження програм, спрямованих на запобігання дискримінації та забезпечення рівних можливостей для всіх; підтримка ініціатив, які сприяють рівноправ'ю та інклюзивному підходу у всіх сферах життя;

- активізація громадської участі в розвитку та прийнятті рішень в місцевих громадах; підтримка та стимулювання культурних та творчих ініціатив

у місцевих спільнотах;

– співпраця з урядовими органами, бізнесом та громадським сектором для розробки та впровадження інклюзивних програм у вигляді соціального партнерства; створення платформ для обміну досвідом та співпраці між різними соціальними групами та організаціями.

Загальний підхід до соціальної взаємодії включає ряд заходів, спрямованих на створення відкритого, різноманітного та інклюзивного середовища в галузі креативної економіки, де кожна особа має можливість виявити свій творчий потенціал.

Формування державної стратегії розвитку креативної економіки в Україні базується на комплексному підході, включаючи ряд ключових правових механізмів. Представлені в дисертації механізми визначають робочу платформу для створення сприятливого середовища для розвитку креативних індустрій та ефективної реалізації стратегії. Розробка та впровадження стратегічних документів дозволяє чітко визначити мету, завдання та пріоритети розвитку креативної економіки. Встановлення відповідного правового середовища є важливим елементом для забезпечення захисту прав та інтересів учасників креативних процесів та підприємств. Створення спеціалізованих інституцій та фінансових механізмів сприяє розвитку креативної економіки через забезпечення фінансування та експертної підтримки. Активна взаємодія з громадськістю сприяє узгодженню інтересів та забезпечує відкритий процес формування та реалізації стратегії.

Системи оцінки та моніторингу дозволяють ефективно відстежувати досягнення та вчасно коригувати стратегію розвитку. Реалізація освітніх програм сприяє підготовці кваліфікованого персоналу та розвитку креативних навичок в суспільстві. Участь в міжнародних ініціативах дозволяє обмінюватися досвідом та залучати міжнародну підтримку для розвитку креативної економіки. Впровадження цифрової трансформації сприяє підвищенню ефективності та конкурентоспроможності у секторі креативної економіки. Створення програм та ініціатив, які сприяють включенню різних

соціальних груп, формує інклюзивне соціальне середовище та робить акцент на рівних можливостях для участі у креативних процесах. Ці механізми правового регулювання становлять фундамент для створення умов, де креативна економіка може процвітати, забезпечуючи не лише економічний розвиток, але й соціальну справедливість та культурне розмаїття. Розгляд та системна імплементація цих правових механізмів в контексті стратегії розвитку креативної економіки є ключовим кроком для забезпечення її стійкого та інклюзивного зростання в Україні.

2.3. Європейська практика формування державної стратегії розвитку креативної економіки.

Методологія досліджень в європейських країнах зазвичай базується на комплексному підході, що об'єднує економічні, соціокультурні, технологічні та інші складові. Зокрема, аналіз внутрішнього середовища; залучення стейкхолдерів (урядові органи, підприємства, громадські організації, науковці та інші); аналіз світових та регіональних трендів (від сучасних глобальних тенденцій до регіональних тенденцій у сфері креативної економіки, таких як інновації, цифрова трансформація, тощо); рівень конкурентоспроможності секторів креативної економіки (їх внеску в ВВП, здатності конкурувати на світовому ринку); створення стратегічних напрямків; впровадження ініціатив; систематичний моніторинг результатів.

Важливо відзначити, що кожна країна може адаптувати методології дослідження враховуючи свої особливості, але загальні принципи залишаються схожими. Впровадження державної стратегії розвитку креативної економіки є процесом, що вимагає взаємодії між різними галузями господарства та стейкхолдерами для досягнення гармонійного та інтегрованого розвитку. Постійний аналіз та вдосконалення стратегії є ключовим елементом успіху, оскільки економічні та соціокультурні умови постійно змінюються. Наприклад, коли світ зіштовхнувся з епідемією Covid-19, всім країнам довелося

переглядати стратегії розвитку. Також воєнні конфлікти на континенті стимулюють країни розташовані ближче до бойових дій закладати ці аспекти у свої стратегії розвитку з міркувань безпеки.

Дослідження мають враховувати комплексність креативної економіки та важливість взаємодії різних секторів для створення стійкого та інноваційного економічного середовища.

Для прикладу, відповідно наукової статті «Креативна економіка: світовий досвід та уроки для України» і дослідженню, яке у ній проведено, було зроблено аналіз зарубіжних країн на предмет розвитку їх креативності, і порівняно сектори їх креативної економіки [63].

Сектори креативної економіки розвинених країн світу згідно дослідження наведено у Додатку В (Додаток В).

Існують різноманітні підходи країн Європи у формуванні стратегій розвитку креативної економіки, включаючи фінансову підтримку, культурні ініціативи, та створення сприятливого середовища для творчих галузей.

Великобританія активно розвиває культурні квартали, такі як Лондонський Вест-Енд, як центри креативної економіки. Сприяння творчим галузям та створення творчих кластерів стали ключовим елементом стратегії.

Швеція запустила програму «Creative Sweden» для підтримки розвитку креативної економіки. Ця програма включає фінансову підтримку, навчання та створення мереж для творчих індустрій.

Нідерланди активно використовують культурну дипломатію для підвищення свого впливу. Також, стратегія фокусується на творчих інноваціях та партнерствах між галузями.

Франція вкладає значні кошти у розвиток творчих галузей. Наприклад, запуск інвестиційного фонду для кіноіндустрії та інших креативних галузей для підтримки новаторських проектів.

Ірландія розвиває культурні інкубатори, що сприяють створенню та розвитку креативних стартапів. Це стимулює підприємництво та новаторство в різних галузях.

Норвегія активно впроваджує стратегії, що базуються на партнерствах між державним сектором та приватними компаніями для розвитку креативної економіки. Це включає спільні ініціативи у сферах культури, дизайну та інновацій.

Данія сприяє розвитку соціального підприємництва в креативних галузях. Це включає програми фінансової підтримки та навчання для тих, хто прагне поєднати креативність з соціальною відповідальністю.

Іспанія активно використовує форуми, конференції та культурні фестивалі для стимулювання обговорень та обміну ідеями в галузі креативної економіки.

Польща розвиває інкубатори для креативних стартапів, сприяючи їхньому зростанню та наданню доступу до ресурсів та експертної підтримки.

Швейцарія акцентує увагу на розвитку технологічних інновацій у креативних галузях, сприяючи тісному взаємодії технологій та креативності.

Європейська практика формування державної стратегії розвитку креативної економіки свідчить про високий ступінь уваги, яку країни приділяють розвитку сектору креативності та інновацій. Низка прикладів з різних країн свідчить про різноманітні підходи та ініціативи, спрямовані на підтримку культурних і творчих індустрій. Партнерства між державним та приватним секторами, підтримка соціального підприємництва, активне використання форумів та фестивалів для обміну ідеями, створення інкубаторів для креативних стартапів та акцент на технологічних інноваціях – це лише деякі засоби, якими використовуються країни Європи для підтримки креативної економіки.

Ці заходи спрямовані на стимулювання та розвиток креативних галузей, а також на сприяння їхнього взаємодії з іншими секторами економіки. При цьому важливо відзначити, що успішні стратегії враховують велику різноманітність креативних індустрій – від культури і мистецтва до інновацій та технологій. Загалом, європейська практика формування державної стратегії розвитку креативної економіки показує вектори для сталого економічного зростання. Урахування різноманітності методів та інструментів свідчить про потребу у

комплексному та інтегрованому підході до розвитку креативної економіки національними урядами.

Україні слід орієнтуватись на досвід розвинутих країн, їх стратегії, інновації, інвестиції у креативну економіку з огляду на особливості країни.

Наприклад, у 2017 році відбулось дослідження індикаторів впливу культури на розвиток України за методологією ЮНЕСКО, що стало важливим кроком у визначенні ролі культури та креативних індустрій у сучасному суспільстві. Дослідження відбулось в рамках програми «Культура і креативність», спрямованої на розуміння внеску культури в економічний, соціальний та людський розвиток, і мало назву «Креативна економіка як елемент інноваційної та стійкої стратегії розвитку України» [19]

Індикаторами для дослідження стали: економічний потенціал (внесок креативних індустрій у ВВП, зайнятість населення, обсяг експорту та інші показники); соціокультурні показники (вплив культури на ідентичність, соціальна рівність); інновації та технології (розвиток нових технологій та впровадження інновацій у культурні процеси); глобалізація (вплив культури на позицію країни на міжнародній арені); взаємодія з освітою, бізнесом, наукою, тощо.

Згідно з результатами, внесок креативних індустрій у ВВП України складає 4%, що є значно менше за внесок сільського господарства, гірничобудівної промисловості у ВВП, але вище за будівництво. Дослідження зазначає успіх української ІТ-індустрії та вказує на можливість креативним індустріям наслідувати її розвиток. Згідно дослідження необхідна надавати підтримку для культурних професіоналів. Експерт рекомендує закрити пострадянські креативні профспілки і створити професійні асоціації для представників креативних індустрій. Зазначається низький рівень попиту на культуру в Україні через ігнорування авторського права, обмежений доступ до Інтернету та відсутність якісної культурної журналістики.

Результати таких досліджень можуть послужити основою для формування ефективних стратегій у галузі креативних індустрій.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОЇ ЕКОНОМІКИ

3.1. SWOT-аналіз формування державної стратегії розвитку креативної економіки в Україні

SWOT-аналіз (англ. Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) є ефективним інструментом для оцінки внутрішніх сильних і слабких сторін та зовнішніх можливостей і загроз у контексті формування державної стратегії розвитку креативної економіки в Україні

SWOT-аналіз може слугувати основою для формування стратегії розвитку креативної економіки в Україні, з метою забезпечення стійкого та інноваційного розвитку цього сектору. Важливо враховувати гнучкість та адаптивність стратегії, оскільки креативна економіка часто піддається впливу змін у технологічних та культурних трендах. Крім того, активна взаємодія з громадськістю, врахування її думки та участь у формуванні стратегії може сприяти більш ефективному впровадженню та прийняттю креативних ініціатив. Загальна мета SWOT-аналізу полягає в виявленні умов для сталого розвитку креативної економіки в Україні, забезпечуючи її конкурентоспроможність та вплив як на внутрішній, так і на міжнародний арені.

Крім того, сприяння інноваційним формам співпраці між державним сектором, бізнесом та громадськістю може стати ключовим елементом для успішної реалізації стратегії розвитку креативної економіки. Забезпечення відкритого діалогу та партнерства дозволить максимально використовувати існуючі ресурси та мобілізувати суспільну підтримку для досягнення спільних цілей. Такий підхід сприятиме створенню стійкої та динамічної креативної економіки, яка буде сприяти розвитку України як інноваційного центру та культурного лідера. Таблиця SWOT-аналізу формування державної стратегії

розвитку креативної економіки в Україні знаходиться у Додатках (Додаток Г).

Розберемо більш детально сильні сторони України. Сильні сторони України слід розглядати як джерела конкурентних переваг, які можна максимально використовувати при розробці та впровадженні стратегії розвитку креативної економіки.

- Україна має глибокі культурні коріння та різноманітні традиції, що надає великий потенціал для творчості в галузі мистецтв, дизайну, музики та літератури;

- багата історична спадщина та наявність унікальних обрядів можуть стати джерелом натхнення для створення автентичних креативних продуктів;

- технологічний розвиток та велика кількість ІТ-спеціалістів в Україні можуть сприяти розробці новаторських технологій та додаткових можливостей для креативних індустрій;

- активний розвиток стартап-середовища може прискорити інноваційний розвиток у сферах візуальних мистецтв, геймінгу та інших креативних напрямків;

- європейська інтеграція створює сприятливі умови для обміну ідеями, ресурсами та появи партнерств в сферах культури та креативності;

- географічне розташування сприяє взаємодії та обміну ідеями з різних культур, що може призвести до створення унікальних продуктів;

- багата культурна спадщина та історичні пам'ятки можуть стати цікавими об'єктами для туристів, сприяючи розвитку креативних індустрій;

- традиційна українська кухня може бути не лише джерелом гастрономічного задоволення, але й стимулювати креативні ідеї в галузі харчової промисловості;

- здатність об'єднувати різні етнічні групи і створювати інтеркультурні проекти може збагатити креативний сектор.

Врахування слабких сторін також є важливим кроком при розробці стратегії розвитку креативної економіки.

- недостатні обсяги інвестицій у сектор креативної економіки можуть

обмежувати здатність розвивати нові проекти та стимулювати інновації;

- низький рівень державного фінансування може ускладнювати реалізацію програм та проектів з розвитку креативної економіки у сфері культури та мистецтв;

- відсутність сучасних просторів для обміну ідеями та співпраці у креативних галузях може гальмувати розвиток творчих індустрій;

- обмежені технічні можливості та доступ до сучасних технологій можуть обмежувати конкурентоспроможність українських творчих проектів;

- відсутність комплексних та високоякісних освітніх програм у галузі креативної економіки, низький рівень кваліфікації викладацького персоналу впливає на підготовку висококваліфікованих кадрів;

- велика кількість адміністративних бюрократичних перешкод та довгий час на отримання дозволів може гальмувати розвиток креативних ініціатив та підприємництва;

- нестабільність законодавства в сфері авторських прав та інтелектуальної власності може призвести до проблем з захистом прав творців;

- обмежений рівень знання населенням іноземних мов може ускладнювати експорт культурних продуктів та послуг на світові ринки;

- недостатній рівень захисту авторських прав може призвести до незаконного копіювання та розповсюдження творчих ідей. Порухення інтелектуальної власності може стимулювати піратство;

- відсутність якісних цільових програм з розвитку креативної економіки може ускладнити впровадження стратегічних ініціатив;

- широко поширене явище корупції може негативно впливати на ефективність використання державних ресурсів та гальмувати розвиток креативних ініціатив через несправедливий доступ до можливостей та фінансування;

- недостатнє розуміння суспільством інновацій може призвести до відсутності попиту на креативні продукти та послуги;

- консервативні погляди на роль мистецтва та культури можуть

обмежувати розвиток сучасних та експериментальних творчих проєктів;

- масовий відтік молодих та талановитих фахівців у зв'язку з низьким рівнем оплати та відсутністю перспектив може обернутися втратою творчого потенціалу;

- збільшення старіючого населення може вплинути на попит на креативні товари та послуги, зокрема в сферах, які важливі для молоді та новаторів;

- нестабільна ситуація в Україні можуть впливати на привабливість України для інвесторів та на розвиток креативних проєктів;

- низькі доходи можуть стати тормозом для розвитку креативних індустрій, оскільки більшість населення може бути обмежена фінансово.

Розгляд цих слабких сторін дозволить визначити пріоритети та напрямки для подальших заходів у формуванні стратегії розвитку креативної економіки в Україні. Нівелювати слабкі сторони можна за рахунок збільшення фінансової підтримки для креативних ініціатив, створення сприятливого середовища для розвитку креативної інфраструктури, модернізація системи освіти, розвиток інституту інтелектуальної власності, зменшення бюрократії, тощо.

Варто розглянути можливості, які відкриваються перед Україною у сфері креативної економіки. Можливості слід використовувати як основу для розробки державної стратегії розвитку креативної економіки, щоб виявити конкурентні переваги та стимулювати інноваційний підхід:

- велика кількість талановитих митців може стати авторами новаторських творчих ідей та унікальних творів мистецтва;

- активна молодь та стартап-можливості можуть створити нові креативні продукти, запровадити інновації;

- розвиток культурних подій та фестивалів може стати потужним каталізатором для просування креативних індустрій;

- наявність мистецьких центрів та галерей створює платформу для популяризації та продажу мистецтва;

- активна участь в міжнародних культурних проєктах та обмін

досвідом може збільшити вплив України в світовому культурному середовищі;

- пошук нових ринків створює можливості для експорту креативних продуктів;

- поєднання креативності та інновацій в ІТ-секторі може стати джерелом новаторських рішень та креативних продуктів;

- розвиток геймінгу та розважальних технологій може прискорити зростання креативної економіки;

- розбудова мережі коворкінгів та творчих просторів може стимулювати співпрацю та обмін ідеями в креативному середовищі. Створення мистецьких резиденцій може забезпечити художникам простір для експериментів;

- розвиток культурного туризму на основі багатой культурної спадщини може збільшити попит на креативні послуги та товари;

- розробка та просування унікальних креативних туристичних маршрутів може привертати увагу та залучати нових туристів, як внутрішніх, так і з-за кордону;

- залучення до великих онлайн-платформ для творчих проєктів може розширити аудиторію та забезпечити нові можливості для творців;

- введення сприятливих податкових та фінансових інструментів для підтримки креативних індустрій може стимулювати розвиток цього сектору. Забезпечення адаптивного та прозорого законодавства може створити умови для швидшого розвитку креативної економіки та залучення інвестицій;

- запровадження креативних рішень та інновацій в інші економічні сфери, такі як освіта, медицина чи сільське господарство, може збільшити ефективність та конкурентоспроможність;

- зростання інтересу до української культури та мистецтва в світі може створити сприятливі умови для просування українського мистецтва на міжнародному ринку;

- інтеграція креативних проєктів у екологію може стати ключовою конкурентною перевагою.

На розвиток креативної економіки України впливає багато загроз. Одні з найбільших є:

- війна призвела до руйнування економічної та культурної інфраструктури України, і це негативно впливає на розвиток креативної економіки. Проте війна стала каталізатором розкриття творчого потенціалу українців, з'явилося багато нових пісень, про Україну дізнались навіть у найвіддаленіших куточках Землі;
- економічна криза, яка може призвести до скорочення бюджетних видатків на культурні та креативні проекти;
- недостатній захист інтелектуальної власності може стати причиною піратства та незаконного використання творчих ідей;
- низька оплата та відсутність перспектив призводять до відтоку талановитих фахівців за кордон;
- наявність бюрократичних перешкод гальмує розвиток креативної економіки;
- глобальні пандемії, становлять загрозу у вигляді обмежень у проведенні культурних та творчих заходів, фестивалей, тощо;
- конкурентний міжнародний ринок для входу креативних продуктів українського виробництва.

Проведений SWOT-аналіз вказує на те, що країна має значні сильні сторони, такі як творчий потенціал населення, розвинена культурна сфера, перспективний IT-сектор, тощо. Однак існують серйозні слабкі сторони, такі як корупція, бюрократія, відсутність системності, відтік талантів і інші важливі чинники. Можливості для розвитку включають в себе активізацію творчого потенціалу, розвиток цифрових технологій, інтеграцію креативності в інші сфери, тощо. Загрозами є довготривала війна, економічна нестабільність в країні, пандемії,

На нашу думку Україна має кілька шляхів, які можуть поліпшити ситуацію в державі та відвернути загрози для розвитку. Перш за все, ми можемо використати наше творче та культурне багатство, створювати кластери, які

будуть розвивати креативну економіку, створювати мистецькі резиденції, креативні хаби де творчі люди можуть об'єднуватися та обмінюватися ідеями.

Загрозами розвитку креативної економіки є низьке фінансування, що може ускладнити наші зусилля. Тому варто зробити акцент на зверненнях до міжнародних організацій, інвесторів для отримання грантів та підтримки. Ніколи не зупиняйтесь, навіть під час війни, яка є суттєвою загрозою для України, як держави, так і до української культури. Тому варто активно використовувати наші сильні сторони, щоб створити сприятливе середовище для розвитку креативної економіки в Україні.

3.2 Інноваційні напрями та шляхи оптимізації формування державної стратегії розвитку креативної економіки в Україні

Одним, з джерел, на які ми орієнтувалися, стала книга «Homo creativus. Як новий клас завойовує світ» Річарда Флоріди. Основна теза книги полягає в тому, що в епоху глобалізації та інформаційної революції ключову роль у розвитку суспільства відіграє «креативний клас». Цей клас включає людей, що займаються творчою інтелектуальною працею, такою як науковці, інженери, художники, письменники, дизайнери та інші, які створюють та обробляють ідеї. [60].

Р. Флоріда вважає, що цей креативний клас має значний вплив на економіку та суспільство, і його розвиток може сприяти економічному зростанню та інноваціям. Він аналізує, професіонали, які займаються творчою працею, впливають на економічний розвиток цільових ринків і галузей. У своїй книзі він досліджує фактори, які роблять міста та регіони привабливими для креативного класу. Його дослідження включають вплив культури, освіти, технологічної інфраструктури та соціальної толерантності на конкурентоспроможність регіонів. Також він аналізує взаємозв'язок між культурою та економікою.

І одним з головних чинників які описує Р. Флоріда, на нашу думку, є

розвиток міських просторів. Він досліджує, як міста можуть створювати та зберігати творчі області, які будуть приваблювати креативний клас. Він обговорює концепції «креативних кластерів» та «географії успіху». Ці дослідження формують основу ідей, висунутих Флорідою щодо важливості креативного класу та його ролі в сучасному економічному та суспільному розвитку.

Інновації в формуванні державної стратегії розвитку креативної економіки в Україні можуть включати ряд напрямків спрямованих на створення сприятливого середовища для розвитку креативних індустрій. Серед інноваційних напрямків для формування державної стратегії розвитку креативної економіки в Україні ключове значення має підтримка та визначення перспективних кластерів у креативних галузях, створення мистецьких хабів для цих кластерів. Заохочення створення та розвитку таких кластерів сприятиме взаємодії між різними суб'єктами креативного процесу, від митців і дизайнерів до технічних експертів та підприємців. Розвиток креативних кластерів може стати катализатором інноваційних ідей, обміну досвідом та створення сприятливого клімату для виникнення новаторських проектів. Державна підтримка та створення спеціалізованих центрів для розвитку креативних кластерів стануть суттєвим кроком у сприянні ефективному об'єднанню сил та ресурсів для зміцнення креативного потенціалу України та її позиціонування на світовій арені креативних індустрій.

Важливо зрозуміти, що створення хабів для кластерів у кожній області України, в кожній ОТГ, є важливим кроком. Креативні хаби стають центрами інновацій та співпраці, об'єднуючи різні галузі, такі як мистецтво, технології, дизайн і бізнес. Ці хаби створюють стимулююче середовище для взаємодії між різними професіоналами, сприяючи виникненню нових ідей, проектів та спільних підприємств.

Кластерні хаби можуть допомагати підприємцям та творчим індивідам спільно вирішувати виклики, з якими вони зіштовхуються, і обмінюватися досвідом та ресурсами.

Держава може виступити активним каталізатором цього процесу, надаючи фінансову підтримку для створення та розвитку кластерів і хабів, створюючи правові та податкові стимули для учасників креативного процесу та сприяючи обміну знань між представниками відмінних галузей. Це не лише сприятиме розвитку креативних індустрій, але й зміцнить статус України як культурного та технологічного центру у регіоні.

На місцевому рівні варто навести приклад КП «Розвиток Дніпра» (м. Дніпро), який залучаючи різні соціально-активні регіональні бізнеси до фінансування міських ініціатив, у співпраці з митцями зміг організувати масштабний Фестиваль муралів у Дніпрі, поставити мультимедійні панелі для туристів у Дніпрі, інтерактивні скульптури, та інші. Це гарний об'єднуючий приклад кластерної взаємодії. В українських містах створені різноманітні міські КП з типовими назвами «Інститут розвитку міста», «Агентство розвитку міста», «Агенція стратегічного розвитку міста», тощо. Проте у кожного з них є свої задачі. На нашу думку всі вони мають працювати стратегічно, уніфіковано, за одними розробленими правовими алгоритмами, за типовим положенням. Саме подібні КП мають об'єднувати міську владу, бізнес, митців для створення креативних продуктів.

Як зазначено вище, важливим елементом розвитку креативної економіки є створення кластерних хабів. На прикладі міста Лодзь у Польщі влада впровадила ідею створення великого кластерного хабу на місці колишнього промислового підприємства, що служить яскравим прикладом реконцепції та трансформації просторів для сприяння креативній економіці.

У Лодзі одним з ключових проектів цього типу став «Off Piotrkowska Center» або «EC1 Łódź - Miasto Kultury». Цей проект реалізований на території колишньої бавовняної фабрики Ramisch, яка служила важливим елементом промислового комплексу. Головною метою «Off Piotrkowska Center» було створення інноваційного культурного та технологічного центру, який об'єднує в собі творчі галузі, технології та освіту. Зараз він включає в себе мистецькі галереї, театри, музеї, офіси для технологічних компаній, а також простори для

коворкінгу та стартапів. Кластерний хаб у Лодзі є прикладом успішної реконструкції та адаптації історичних індустріальних об'єктів для нових цілей. Такий підхід стимулює творчість, інновації та розвиток міського середовища. Окрім того, це надає можливість залучення нових інвестицій та зміцнення позицій міста як культурного та технологічного центру в регіоні.

На прикладі України, недарма Львів називають культурною столицею країни. Львів – це місто-магніт для талановитої молоді. У місті існують креативні простори у різних районах міста, що дає поштовх розвитку мистецтва, креативних продуктів. Одним з останніх позитивних прикладів є відкриття в листопаді 2023 року Jam Factory Art Center – найбільшого центру сучасного мистецтва площею 3500 м.кв. Центр сучасного мистецтва відкритий в промисловому районі Підзамче на території колишнього «Завод повидла» за рахунок інвестицій європейського інвестора. Зазначу, що реконструкція тривала 8 років, не дивлячись на війну в Україні. Колишні майже руїни у центральній частині міста отримали нове життя. Ця ревіталізація комплексу стала можлива завдяки стратегічному мисленню, щодо розвитку міста та креативних індустрій. Завдяки цьому місто стає ще більш привабливим для інвесторів, митців. Це запускає кластерний процес створення умов для всіх цих людей, зокрема будівництво житла та обслуговуючої інфраструктури, нові освітні програми, створення коворкінгів, тощо. Варто зазначити, що Арт-центр розташовується у будівлі зведеній вкінці 19 сторіччя, і на жаль за весь час не мав належного обслуговування, тому поступово руйнувався. Інвестор Гаральд Біндер, який придбав цю будівлю, виправив це становище.

Також можна навести приклад створення найбільшого Херсонського ТРЦ «Фабрика» на околиці міста на базі колишньої бавовняної фабрики.

Ці приклади відкривають ще одне важливе питання, а саме те, що на балансі Фонду держмайна знаходиться величезна кількість промислових об'єктів та об'єктів культурної спадщини, більшість з яких є не ліквідними та збитковими для держави. Через відсутність стратегічного бачення, через відсутність полегшених правових механізмів для залучення інвесторів з метою

ревіталізації цих об'єктів, наша держава втрачає величезні можливості, і несе збитки, замість того, щоб розвивати регіони, залучати інвесторів та ініціювати створення кластерних хабів. Та ж сама ситуація відбувається у місцевому самоврядуванні, де на балансі збиткових міських КП знаходиться велика кількість різноманітної неліквідної нерухомості.

В Україні існує можливість прийняти участь у процедурі малої приватизації і таким чином викупити нерухоме майно у держави на електронному аукціоні «Prozorro. Продажі». Також Фонд держмайна активно пропонує оренду державної нерухомості терміном на 5 років. Нажаль, робота в цьому напрямку не є ефективною, тому що, на нашу думку, Фонд держмайна має пропонувати потенційному інвестору вже готове рішення під кожен конкретний об'єкт, запакувати продукт, зробити дизайн-проект. Таким чином була б можливість залучення більшої кількості інвесторів до продажу/оренди, що значно збільшило б надходження у держбюджет.

В цьому контексті варто детальніше розібрати таке поняття, як «концесія», яка є формою партнерства між державною і приватним суб'єктом, при якій держава надає приватному суб'єкту право експлуатації, управління та/або розвитку певного об'єкта або послуги на певний термін у відповідності до умов, визначених укладеним договором. На сьогодні це часто використовується для розвитку та управління інфраструктурними проектами, такими як аеропорти, порти, дороги, енергетичні об'єкти, водопостачання, каналізація та інші.

Концесія підпорядковується Закону України № 155-IX про концесію від 3 жовтня 2019 року [42].

Проте однією з найперспективніших можливостей для стратегії розвитку креативної економіки, ми бачимо саме розвиток механізму концесії на державному рівні, який полягає в тому, що держава передає нерухоме майно у безоплатне користування до зацікавлених іноземних інвесторів ставлячи певні умови, у вигляді відкриття кластерних хабів, креативних просторів, реконструкції об'єктів, збережені культурної спадщини, тощо.

Це реальні інвестиції у країну, у розвиток регіонів, у розвиток локальної туристичної привабливості, і найголовніше мистецькому підйому, консолідації у кластери. Наприклад, у південній та східній частині України це в більшості є колишні промислові об'єкти та майданчики. Деяка кількість таких об'єктів знаходиться в центральних районах міст, тому мають бути привабливими для інвесторів, які мають на меті створення креативних хабів. А от центральна та західна частина України - це неймовірна кількість історичних палаців, замків, садиб, колишніх садиб, тощо, про які не відомо, не те щоб іноземним туристам та інвесторам, а й навіть жителям цих областей. Все це, нажаль, говорить про низьку обізнаність місцевого населення у історії рідного краю, не розумінні цінності окремих об'єктів та локальних переваг місцевості на якій вони проживають.

На нашу думку, це сталось через те, що після окупації радянським союзом цих земель, вони перетворили колишні палаци, садиби, та костьоли у санаторії, тюрми, будинки відпочинку, склади, тощо. Завдяки «советізації» були втрачені колекції картин, книг, творів мистецтва, перебудовані/надбудовані будівлі, фактично знищені зовнішній та внутрішній декор, нищились носії культури. Таким чином радянська влада максимально знижувала локальний культурний потенціал регіонів України. Після того, як Україна відновила незалежність у 1991 році, питання збереження/відновлення культурної спадщини було в більшості випадків не на часі, особливо в маленьких містах та селах. Хоч і існує державна програма реставрації пам'яток, проте питання її ефективності під великим сумнівом.

В нашому розумінні кожне місто, село має мати свої домінанти, «родзинки», навколо розвитку яких будуть об'єднуватись ОТГ, щоб розвивати свої громади у культурній та туристичній привабливості. Якщо держава не має можливості підтримувати такі креативні проєкти, варто впроваджувати механізм концесії для іноземних інвесторів, розробляти спільні проєкти розвитку кожного конкретного об'єкта. Наприклад, закинутий Ягільницький замок у селі Нагірянкa Тернопільської області, Нова синагога у м. Чортків,

Костел Св. Юзефа в селі Ушня Львівської області, Костел Св.Якова у м.Краковець, Палас пані Дрогойовської у с. Крекеничі Львівської області, тощо.

На території України вистачає об'єктів культурної спадщини та колишніх промислових об'єктів які за правильної стратегії можуть стати тими самими креативними хабами, магнітом для творчої молоді та туристів, об'єднати у кластери навколо себе місцевий бізнес, залучити інвестиції, створити нові робочі місця, чим дасть поштовх до розвитку креативної економіки та відповідно розвитку ОТГ.

ВИСНОВКИ

Кваліфікаційна робота представляє собою глибокий аналіз формування державної стратегії розвитку креативної економіки в Україні, шляхом дослідження етапів становлення такого поняття, як розвиток креативної економіки; уточнення основних понять; визначення методології дослідження та аналіз сучасного стану формування державної стратегії; виявлення ключових викликів та можливостей для України в контексті глобальних та внутрішніх факторів.

Акцент на інноваційних підходах, створенні креативних регіональних кластерних хабів, на нашу думку, є стратегічно важливим елементом для подальшого розвитку креативної економіки. Ці хаби, об'єднуючи різноманітні галузі та таланти, можуть стати центрами інновацій, творчості та співпраці, сприяючи взаємодії між підприємствами, митцями та державним сектором.

Дослідження європейського досвіду та SWOT-аналіз підкреслюють необхідність врахування найкращих практик та сильних сторін української економіки, а також усунення слабких сторін та мінімізацію загроз. Орієнтація та адаптація європейського досвіду можуть допомогти українській стратегії розвитку креативної економіки стати більш динамічною та адаптованою до викликів часу. Величезна роль правового механізму та інноваційних напрямків у формуванні державної стратегії визначається в контексті створення сприятливого середовища для творчих індустрій та підтримки їх розвитку. Особливий акцент на інноваційні підходи та шляхи оптимізації дозволяє розглядати креативну економіку як ключовий інструмент для розвитку країни у відповідь на сучасні виклики.

Усі ці аспекти формують комплексний погляд на проблеми та можливості формування державної стратегії розвитку креативної економіки в Україні. Створення креативних регіональних кластерних хабів є інноваційною пропозицією, спрямованою на синергію та консолідацію між різними галузями та створенням умов для виникнення нових ідей та проектів. Ця концепція

відкриває шлях для поєднання потенціалу всієї країни, сприяючи створенню умов для сталого та інноваційного економічного розвитку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бутко М. П. Стратегічний менеджмент. навч. посібник. Київ : «Центр учбової літератури», 2016. 376 с.
2. Волинець В. О. Віртуальна реальність : поняття та сутність. *Питання культурології*. Дніпро : Регіон. 2014. Вип. 30. С. 35–41.
3. Гетманцев Д. Роль креативних індустрій в економіці післявоєнної України. *Економічна правда*. Київ, 2022. URL : <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/12/21/695268/> (Дата звернення 19.09.2023).
4. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> (Дата звернення 23.10.2023).
5. Державне агентство розвитку туризму (ДАРТ). URL : <https://www.tourism.gov.ua/> (Дата звернення 15.11.2023).
6. Дишкантюк О. В., Потьомкін Л. М., Власюк К. В. Індустрія гостинності та туризму в умовах Covid19: світова практика та українські реалії *Причорноморські економічні студії*. 2021. Вип. 61 С. 11-17.
7. Єрмоленко А. Інтерактивні технології навчання: електронний навчальний курс. Біла Церква: БІНПО, 2022. 37 с.
8. Жалдак Г. Перспективи розвитку хмарних технологій в Україні. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. Київ, 2018. Вип. 4 (15). С. 445–448.
9. Зернецька О.В. Виклики глобалізації і цивілізаційні цінності. Київ: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2021. 196 с.
10. Інноваційна Україна 2020 : національна доповідь / за заг. ред. В.М. Гейця та ін. ; Київ: НАН України. 2015. 336 с.
11. Інтернет речей. Стаття у Wikipedia. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/Інтернет_речей (Дата звернення 15.11.2023).
12. Кабінет міністрів України. URL : <https://www.kmu.gov.ua/> (Дата звернення 18.09.2023).

13. Кластери – як драйвери розвитку та протидії кризовим явищам / Аналітичний Центр Industry4Ukraine. URL : <https://www.industry4ukraine.net/digest-5/#2> (Дата звернення 19.10.2023).
14. Кожина А.В. Фактори інклюзивного місцевого розвитку: підходи до класифікації. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. Серія : Державне управління. 2018. №4. С. 21-30.
15. Кожушко Р. Ю. Інтелектуальна власність : навчальний посібник. Київ : КНУТД, 2014. 108 с.
16. Конституція України від 28 червня 1996 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (Дата звернення 12.11.2023).
17. Креативний сектор економіки: досвід та напрями розбудови : монографія / за ред. С. А. Давимука, Л. І. Федулова. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». 2017. 528 с.
18. Креативні індустрії: вплив на розвиток економіки України. Дослідження / Центр аналітики зовнішньої торгівлі Trade+ при Київській школі економіки у партнерстві з Кімонікс Інтернешнл Інк. на замовлення Міністерства культури та інформаційної політики України. 2021 р. URL : <https://kse.ua/wp-content/uploads/2021/04/KSE-Trade-Kreativni-industriyi-Zvit.pdf> (Дата звернення 19.09.2023).
19. Кукса І.М., Петухова Т.О. Креативна економіка як елемент інноваційної та стійкої стратегії розвитку України : наукова стаття. URL : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6555> (Дата звернення 19.09.2023).
20. Лук'яненко Д. Г. Феномен креативізації глобальної економіки і менеджменту. *Науковий вісник Дипломатичної академії України*. 2016. Вип. 23(3). С. 12-21.
21. Маркевич К., Сіденко В. Smart-інфраструктура у сталому розвитку міст. Київ: Центр Разумкова, 2021. 288 с.
22. Міністерство культури та інформаційної політики України. URL : <https://mcip.gov.ua/> (Дата звернення 19.10.2023).

23. Міністерство цифрової трансформації України. URL : <https://thedigital.gov.ua/> (Дата звернення 22.11.2023).

24. Нагірська К. Грант-менеджмент: просто про складне. Київ, 2022. URL : <https://drive.google.com/file/d/1BIr21otjrsieXDSLyGEACpVK6hcEct89/view> (Дата звернення 19.11.2023).

25. Назарова Г. В. Креативна економіка та менеджмент : навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. 160 с.

26. Національна економічна стратегія України-2030. URL : <https://nes2030.org.ua> (Дата звернення 08.11.2023).

27. Основні економічні показники креативних індустрій в Україні. Дослідження. Міністерство культури та інформаційної політики України. 2021 р. URL : <https://drive.google.com/file/d/1TLdYp1sPQXJjSeJYgc0x5uMTFehDCnoX/view> (Дата звернення 19.11.2023).

28. Павленко В.В. Креативність: сутність, структура, закономірності формування і розвиток. *Збірка наукових праць університету ім. Б. Грінченка*. Київ : Університет імені Грінченка, 2015. Вип. 23. С. 15–21.

29. Піжук О. І. Штучний інтелект як один із ключових драйверів цифрової трансформації економіки. URL:<http://ema.ztu.edu.ua/article/view/185177/184810> (Дата звернення 19.11.2023).

30. План заходів на 2021—2023 роки з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/497-2021-%D1%80#Text> (Дата звернення 05.10.2023).

31. Платформа «Artists at risk connection». URL : <https://artistsatriskconnection.org/> (Дата звернення 19.11.2023).

32. Платформа «Дія: Державні послуги онлайн». URL : <https://diia.gov.ua/> (Дата звернення 19.11.2023).

33. Постанова Т. В. Відновлення розвитку креативної економіки в регіонах України URL : https://re.gov.ua/re202301/re202301_014_PosnovaTV,TelishchukMM.pdf (Дата звернення 19.11.2023).

34. Правове регулювання та економічні свободи і права : монографія / за ред. проф. Михайла Савчина. Ужгород : Видавництво «РІК-У», 2020. 224 с.

35. Про авторське право і суміжні права. Закон України № 2811-IX від 1 грудня 2022 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20/ed20230331> (Дата звернення 19.09.2023).

36. Про внесення змін до деяких законів України щодо створення національного органу інтелектуальної власності. Закон України № 703-IX від 16 червня 2020 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/703-20> (Дата звернення 14.09.2023).

37. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо державної підтримки сфери культури, креативних індустрій, туризму, малого та середнього бізнесу у зв'язку з дією обмежувальних заходів, пов'язаних із поширенням коронавірусної хвороби COVID-19 : Закон України № 692-IX від 16 червня 2020 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/692-20> (Дата звернення 21.10.2023).

38. Про внесення змін до Закону України «Про культуру» щодо визначення поняття «креативні індустрії» : Закон України № 2458-VIII від 19 червня 2018 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2458-19> (Дата звернення 12.09.2023).

39. Про державну реєстрацію авторського права і договорів, які стосуються майнових прав на твір. Постанова Кабінету міністрів України № 1756 від 27 грудня 2001 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1756-2001-п> (Дата звернення 19.11.2023).

40. Про засади державної регіональної політики: Закон України № 156-VIII від 5 лютого 2015 року <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text> (Дата звернення 19.11.2023).

41. Про затвердження видів економічної діяльності, які належать до креативних індустрій : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 265-р від 24 квітня 2019 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265-2019-p> (Дата звернення 19.11.2023).

42. Про заходи щодо підтримки сфери культури, охорони культурної спадщини, розвитку креативних індустрій та туризму : Указ Президента України № 329/2020 від 18 серпня 2020 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/329/2020> (Дата звернення: 01.11.2023)

43. Про концесію : Закон України № 155-IX від 3 жовтня 2019 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/155-IX#Text> (Дата звернення 19.11.2023).

44. Про народні художні промисли : Закон України № 2547-III від 21 червня 2001 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2547-14> (Дата звернення 25.10.2023).

45. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі. Закон України № 3687-XII від 15 грудня 1993 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-1> (Дата звернення 19.11.2023).

46. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг. Закон України № 3689-XII від 15 грудня 1993 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12/print1218034688041545> (Дата звернення 19.11.2023).

47. Про охорону прав на промислові зразки. Закон України № 3688-XII від 15 грудня 1993 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12/print1218034688041545> (Дата звернення 19.11.2023).

48. Про Схвалення Концепції Державної цільової національно-культурної програми розвитку народних художніх промислів на 2022-2025 роки : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 1677 від 15 грудня 2021 року. URL : https://zakononline.com.ua/documents/show/502779___685316 (Дата звернення 12.10.2023).

49. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні: розпорядження КМУ від 2 грудня 2020 р. № 1556-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1556-2020-%D1%80> (Дата звернення 19.11.2023).

50. Про Український культурний фонд : Закон України № 1976-VIII від 23 березня 2017 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1976-19> (Дата звернення 19.11.2023).

51. Про утворення Офісу розвитку креативних індустрій : Наказ МКІП № 44 від 28 січня 2021 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265-2019-> (Дата звернення 19.09.2023).

52. Про утворення Ради з розвитку креативної економіки : Постанова Кабінет Міністрів України № 501 від 19 травня 2021 року. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/501-2021-п (Дата звернення 22.11.2023).

53. Прогнімак О. Д. Інклюзивний розвиток України: перешкоди vs перспективи. *Економічний вісник Донбасу*. 2018. №1(51). С. 187-197.

54. Програма ЕС «Креативна Європа», URL : <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/yevropejska-integraciya/programi-ta-agentstva-yes/kreativna-yevropa> (Дата звернення 22.11.2023).

55. Свинчук А. А., Корнецький А. О. Соціальне підприємництво: від ідеї до суспільних змін. Київ : ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2017 188 с.

56. Соціологія та сучасні соціальні трансформації: Матеріали XII Міжнародної конференції студентів та молодих науковців (Київ, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 14-15 листопада 2019 року) / За ред. А. Петренко-Лисак, Л. Фостер, О. Олійник, Є. Мороз. Київ : Видавництво «Наукова столиця», 2019. 135 с.

57. Сучасний стан використання хмарних обчислень на підприємствах в Україні, Польщі і інших країнах Європейського Союзу. Соціально-економічні проблеми і держава. / Мачуга Р. 2018. Вип. 2 (19). С. 37–49.

58. Теліщук М. М. Успішна країна — результат впровадження чіткої стратегії економічного зростання. URL :

<https://www.epravda.com.ua/columns/2020/10/16/666329/>. (Дата звернення 19.11.2023).

59. Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій (УКРНОІВІ). URL: <https://ukrpatent.org> (Дата звернення 03.11.2023).

60. Урбаністична Україна: в епіцентрі просторових змін : монографія / за ред. К. Мезенцева, Я. Олійника, Н. Мезенцевої. Київ: Видавництво «Фенікс», 2017. 438 с.

61. Флоріда Р. Homo creativus. Як новий клас завойовує світ. Київ : Наш формат, 2018. URL : <https://nashformat.ua/products/homo-creativus.-yak-novuj-klas-zavojuje-svit-709100> (Дата звернення 06.11.2023).

62. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (Дата звернення 19.11.2023).

63. Цимбалюк І. Концептуальні засади інклюзивного розвитку регіону в умовах фінансової децентралізації. *Інноваційна економіка*. 2019. №5-6(80). С. 125-132.

64. Чевганова В.Я., Введенська А.В., Заплава О.Ю. Креативна економіка: світовий досвід та уроки для України. *Економічне суспільство*. URL : https://economyandsociety.in.ua/journals/19_ukr/106.pdf (Дата звернення 19.09.2023).

65. Ukraine.ua : Офіційний веб-сайт України. URL : <https://ukraine.ua/> (Дата звернення 19.09.2023).

66. UNESCO, Creative Economy Report, 2013, URL : <https://en.unesco.org/creativity/activities/creative-economy-report> (Дата звернення 27.11.2023).

67. UNCTAD, Creative Economy Outlook and Country Profiles: Trends in international trade in creative industries, 2015, URL : https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/webditcted2016d5_en.pdf (Дата звернення 03.11.2023).

ДОДАТКИ

Додаток А

Національна економічна стратегія-2030

Вектори економічного розвитку. Розділ креативної економіки та креативних індустрій [25, с. 226-227, 239-246]

Візія, стратегічна мета, індикатори та пріоритетні кроки напрямку «Креативні індустрії та індустрія гостинності»

ВІЗІЯ НАПРЯМКУ: Розвинена креативна економіка та повністю розкритий туристичний потенціал країни

Зв'язок із стратегічними індикаторами економічної візії	Прямий вплив – Експорт товарів та послуг, реальний ВВП, додана вартість на працівника Другорядний вплив – Прямі іноземні інвестиції, бюджет	
Стратегічна мета	1. Забезпечити розвиток туризму як одного з драйверів соціокультурного та економічного розвитку регіонів	2. Створити конкурентоспроможну креативну економіку для збалансованого розвитку України
Стратегічні цілі	<ul style="list-style-type: none"> Посісти 45 місце в The Travel & Tourism Competitiveness Index Збільшити частку галузі у ВВП до середньосвітового рівня 10% Стале зростання кількості, якості та конкурентоспроможні туристичних продуктів на національному, регіональному і локальному рівнях Збільшити річний обсяг туристичних потоків до 30 млн іноземних і 60 млн внутрішніх туристів 	<ul style="list-style-type: none"> Збільшити частку креативних індустрій у доданій вартості країни з 3,86% до 5% Збільшити частку креативних товарів та послуг в експорті з 0,5% до 3% Збільшити кількість зайнятих з 3,57% до 4,5% від загальної кількості працюючих Підвищити позицію у Глобальному Індексі Інновацій у категорії Creative goods and services з 95 на 25 позицію Підвищити захищеність права інтелектуальної власності*
Пріоритетні кроки для досягнення цієї мети	<ul style="list-style-type: none"> Забезпечення високої якості, сервісу та безпеки у наданні послуг Стимулювання капітальних інвестицій у проекти, пов'язані з покращенням стану туристичних територій (дестинацій) Створення та розвиток ринкової екосистеми та інституційної інфраструктури Забезпечення ефективного державного регулювання 	

Роль креативних індустрій в економічному зростанні України

4% 117

Частка креативних індустрій у ВВП, млрд

2,8%

464

Частка зайнятості в креативних індустріях від загальної, тис осіб

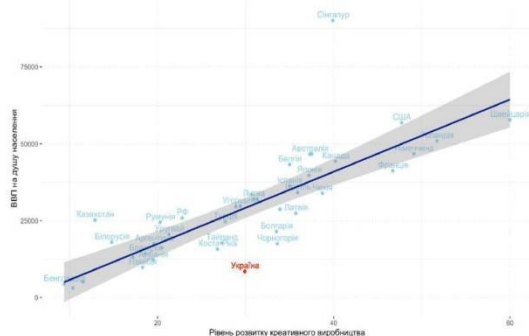
0,4%

1.3

Частка креативних індустрій від податкових надходжень, млрд грн

РОЗВИТОК КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРИЙ ТА ЗРОСТАННЯ ЕКОНОМІКИ

Співвідношення між розвитком креативних індустрій (GCI, компонент Creative output) та ВВП на душу населення

- Високий рівень розвитку креативних індустрій має сильний кореляційний зв'язок з економічним розвитком країни. Країни, які розміщено в правій частині графіка, мають найвищі показники ВВП на душу населення

Джерело: Центр економічного відновлення, Global Innovation Index, ДССУ

ВПЛИВ КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРИЙ НА ГРАВЦІВ РИНКУ

- **Населення** | Високий рівень культурного розвитку та широкий вибір дозвілля надає можливість кожному розкрити свій потенціал
- **Бізнес** | За належних умов бізнес має можливість виробляти якісний матеріал, забезпечувати його прозору реалізацію та дистрибуцію усередині країни, а також легко експортувати
- **Міжнародні гравці** | У разі створення зручних та прозорих умов для виробництва креативних продуктів на нашій території збільшується кількість колаборацій представників іноземних компаній з вітчизняними митцями
- **Уряд** | Розвиток креативних індустрій допомагає країні реалізувати свій культурний потенціал, забезпечити присутність на міжнародних подіях та виставках

ВПЛИВ КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРИЙ НА ЕКОНОМІКУ ЗАГАЛОМ

- Креативні індустрії мають **транссекторальний характер**, що впливає на економічний та соціальний розвиток
- Україна у рейтингу Global Innovation Index в категорії «Креативне виробництво» має **високий бал (29,9) та займає 44 місце**
- Технологічний та економічний розвиток поступово змінює основи галузі. Багато країн стали свідками зростання кількості робочих місць, які вважаються «креативними», а також збільшенням креативних складових у різних професіях та системі освіти
- Україна має потенціал для експорту креативних послуг. Наразі активними імпортерами наших послуг є країни Азії та Європи

23

Структура секторального піднапряму «Креативні індустрії»

ПРІОРИТЕТИ

1. Підвищення рівня соціальної активності та культурного розвитку громадян
2. Створення умов для підвищення прибутковості економічної діяльності представників креативних індустрій
3. Розширення доступу підприємців креативних індустрій до інструментів фінансування
4. Створення сприятливих умов для реалізації талантів та потенціалу митців

Джерело: Центр економічного відновлення

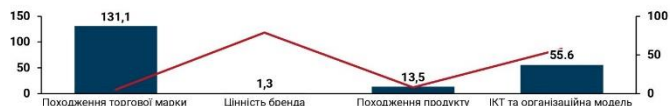
24

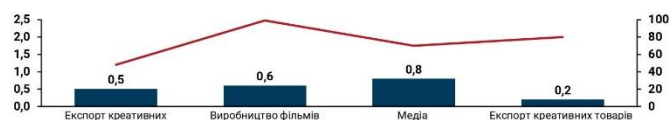
AS IS: (1) Поточний рівень розвитку креативних індустрій в Україні: компонент Creative Output в Global Innovation Index

КОМПОНЕНТИ CGI

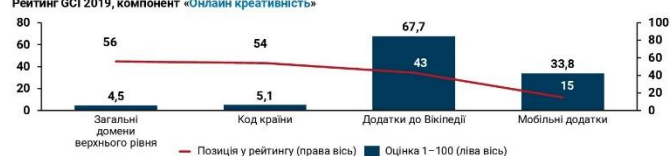
Рейтинг GCI 2019, компонент «Нематеріальні активи»

Рейтинг GCI 2019, компонент «Креативні товари та послуги»

Рейтинг GCI 2019, компонент «Онлайн креативність»

Джерело: Центр економічного відновлення, Global Innovation Index 2019

КОМЕНТАРІ

- Децентралізація створила можливість відновити культурний сектор на всій території країни, зокрема, його інфраструктуру та моделі управління, наближення процесів прийняття рішень до громадян.
- Згідно зі складовою GCI Creative Output три найбільш конкурентоспроможні напрямки для України включають (1) **торгову марку**, (2) **дизайн та регіональне походження товарів** і (3) **ІКТ послуги у напрямку креативних індустрій**.
- Міжнародна маркетингова кампанія українського Уряду Ukraine Now **дала поштовх для індустрії** та стимулювала виробників використовувати українську айдентику на міжнародному рівні.
- Україна зарекомендувала себе як достойний гравець ринку ІТ-технологій, а саме: у розділі «Креативні індустрії» – **розробка мобільних додатків та комп'ютерних ігор**.
- Україна має багато регіональних особливостей для вироблення унікальних продуктів з чітко встановленим **регіональним походженням товарів та виробів**. До прикладу, наприкінці жовтня 2020 року статус географічних зазначень отримали петриківський розпис та крелевицькі рушники.

2

AS IS: (2) Поточний рівень розвитку креативних індустрій в Україні: динаміка розвитку креативних індустрій

РОЗВИТОК КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ¹

Обсяги реалізованих креативних послуг, млрд грн

Культурна активність населення та кількість культурних закладів

Кількість друкованих і періодичних видань та їх тиражі

Джерело: Центр економічного відновлення, ДССУ

¹ ІКТ сектор детально розглядається в напрямку «Інформаційно-комунікаційні технології».

2

КОМЕНТАРІ

- У країні відзначаються **низькі витрати населення на культуру**, що становлять близько 2% споживчих витрат. Серед іншого, на зниження культурної активності вплинули кризові події 2013–2014 років.
- Наразі в Україні існує тренд створення креативних хабів, які об'єднують креативні та ділові спільноти. Це, насамперед, цифрові платформи та віртуальні мережі, коворкінги, бізнес-інкубатори або акселератори, fab lab та міські лабораторії.
- Багато з новостворених хабів **фокусують свою діяльність навколо сфери ІКТ**: креативні індустрії також є частиною цих екосистем. Менша частка таких хабів орієнтована на мистецтво або інвестує в проекти, які спрямовані на соціальне підприємництво.
- Культурні установи вимагають **нових управлінських та бізнес-моделей**, щоб виступати як ефективні координаційні центри для культурних проєктів.
- Незважаючи на **позитивне сальдо в зовнішній торгівлі** в креативних товарах та послугах, під час просування експорту та фінансування креативних індустрій інвестори стикаються з рядом проблем: невеликі розміри більшості креативних організацій, переважно нематеріальні активи, джерела їх доходів, залежність від прав інтелектуальної власності як фактора зростання, слабкі управлінські навички, відсутність знань і контактів у ділових колах.

Поточні бар'єри секторального піднапрямку «Креативні індустрії»

Створення	Виробництво	Дистрибуція	Споживання та участь
<ul style="list-style-type: none"> Низький рівень освітніх можливостей Застарілі методології та матеріали для навчання креативним професіям, низький рівень інтеграції креативних підходів і поєднання навчання та практики Нерозвинені платформи для реалізації Мала кількість платформ для реалізації та демонстрування таланту, відсутні соціальні ліфти Низька залученість діячів Низький показник поширення участі професіоналів у галузі культури у формуванні та впровадженні культурної політики, заходів та програм, які їх стосуються Низькі стимули до ресетації діяльності Велика кількість митців продовжують працювати в тіні та не реструктують свою економічну діяльність 	<ul style="list-style-type: none"> Проблеми з початковим капіталом Обмежений доступ до дешевого орендного обладнання та фінансових ресурсів для реалізації ідей Бар'єри для фінансування Брак законодавства про спонсорство та меценатство, який би забезпечував пільгові умови для бізнесу, що підтримує культурні проекти Бар'єри для міжнародної співпраці Недостатньо ефективне регулювання спільних міжнародних проектів у кіноіндустрії та музиці, неуніфіковане законодавство, непривабливі умови та механізми заохочення до міжнародної співпраці 	<ul style="list-style-type: none"> Низька забезпеченість інфраструктурними об'єктами Проведення концертів, заходів та фестивалів залежить від багатьох чинників, на які важко впливати або нівелювати Неефективне регулювання Недосконалий механізм контролю виконання законів про захист інтелектуальної власності та нематеріальних активів, відсутній механізм захисту продукту від плагіату та незаконного поширення, брак законодавства щодо сертифікації національної продукції 	<ul style="list-style-type: none"> Низькі культурні витрати населення Частка доходу, яка може бути використана на дозвілля, мала порівняно з розвиненими країнами Низька активність споживача Низький рівень споживання культурної продукції та участі в культурі демонструє розрив між попитом та пропозицією на ринку креативної економіки Піратство Легкий доступ до безкоштовного нелегального контенту робить піратство основним методом споживання контенту Нааявність стереотипів Упереджене ставлення до українського продукту та наявність стереотипів про низьку якість вітчизняного контенту
Митці не отримують навичок, необхідних сучасним тенденціям, та не мають відповідних можливостей для їх реалізації	Відсутній контроль за гравцями ринку та якістю наданих послуг	Автор контенту не має належного на законодавчому рівні захисту створеного продукту	Споживачі мало зацікавлені в культурному житті та нечасто дозволяють собі витратити на це гроші

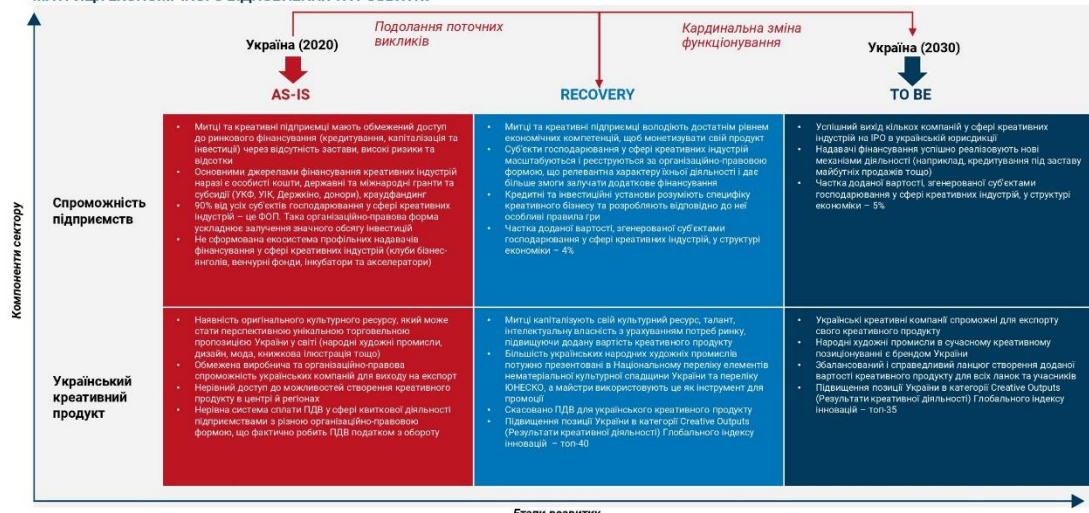
Джерело: Центр економічного відновлення

2

Бачення розвитку секторального піднапрямку «Креативні індустрії»

МАТРИЦЯ ЕКОНОМІЧНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ

Джерело: Центр економічного відновлення

2

Бачення розвитку: (1) Спроможність підприємств

ПОТРЕБА У ЗМІНАХ

Відповіді на поточні виклики

- Фінансова спроможність** | 1. Внести зміни до програми 5-7-9: введення опції інтелектуальної власності як застави для отримання кредиту.
- Компетентційна спроможність** | 1. Сформувати засади для створення креативних хабів з метою підтримки креативного бізнесу та створення конкурентоспроможного локального креативного продукту через проведення програм інкубації та акселерації, надання менторських послуг. 2. Створити умови для запуску навчальних можливостей з метою підвищення рівня підприємницьких навичок митців та вдосконалення компетентностей професіоналів у сфері креативних індустрій (у форматі тренінгів, навчальних курсів тощо)
- Створити та забезпечити функціонування Ради з розвитку креативних індустрій при Президентові України для адвокації збалансованого розвитку екосистеми креативних індустрій.

Кардинальна зміна функціонування

- Фінансова спроможність** | 1. Сприяти формуванню інституту фінансових посередників у сфері креативних індустрій (синдикати бізнес-яголи, консультаційні центри, фонди тощо).
- Компетентційна спроможність** | 1. Створити та забезпечити ефективне функціонування інституційних органів, спрямованих на розвиток креативних індустрій (зокрема офісу розвитку креативних індустрій)

Джерело: Центр економічного відновлення

2

Бачення розвитку: (2) Український креативний продукт

ПОТРЕБА У ЗМІНАХ

Відповіді на поточні виклики

- Грантова підтримка** | 1. Розширити грантові можливості, що надаються державними інституціями у сфері креативних індустрій, в напрямку підвищення конкурентоспроможності, інклюзивності, інноваційності, доданої вартості креативного продукту, зокрема регіонального, який створюється в результаті грантового державного фінансування
- Стимулювання розвитку** | 1. Розробити державну програму розвитку народних художніх промислів, яка запропонує нову економічну модель стимулювання НХП як сектору креативних індустрій і допоможе розкрити їхній експортний, туристичний, регіональний потенціал. 2. Створити умови для повноцінного функціонування системи кеш-рибейтів для іноземних виробників кіно в Україні
- Маркетинг та брендінг** | 1. Створити умови для брендуння виробів українських ремесел через механізм географічних зазначень і маркування.

Кардинальна зміна функціонування

- Освіта** | 1. Розробити механізми інтеграції креативних підходів та методів в освіту, що передбачає державне фінансування для знайомства і залучення школярів до інноваційних креативних практик (VR, AR, 3D-друк тощо).
- Стимулювання розвитку** | 1. Розробити секторальні політики для перспективних секторів креативних індустрій в Україні, що виробляють креативний продукт у сферах: (а) дизайну (створення Ukrainian Design Week, музею дизайну, освітніх програм дизайн-мислення для недизайнерів, промоція українського дизайну на міжнародних заходах, зокрема London Design Biennale), (б) концертній діяльності (оновлення Закону України «Про гастроляну діяльність», перехід на безготівкову систему оплати квитків для виведення ринку з тіні, податок на репатріацію тощо).

Джерело: Центр економічного відновлення

2

**Перелік українських та міжнародних організацій організацій,
які надають/розміщують на своїх ресурсах
грантові можливості, що сприяють креативному підприємництву.**

Ресурсний центр ГУРТ	https://www.gurt.org.ua/
Громадський простір	https://www.prostir.ua/
Велика Ідея	https://biggggidea.com/
Розвиток ОГС	http://cd-platform.org/
Фонд Східна Європа	https://eef.org.ua/
Мріємо та Діємо	https://www.mriemotadiemorazom.org/
Міжнародний фонд «Відродження»	https://www.irf.ua/
Посольство США в Україні	https://ua.usembassy.gov/uk/
Всеукраїнська асоціація громад	https://communities.org.ua/
Western NIS Enterprise Fund	http://wnisef.org/uk/
Представництво Європейського Союзу в Україні	https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_uk
USAID	https://www.usaid.gov
Український культурний фонд	https://ucf.in.ua/
Державне агентство України з питань мистецтв та мистецької освіти	https://arts.gov.ua/
Artists at risk connection	https://artistsatriskconnection.org/
British council Україна	https://www.britishcouncil.org.ua/active-citizens
House of Europe	https://houseofeurope.org.ua/

Сектори креативної економіки розвинених країн світу.

Країна	Сектори креативної економіки
Польща	Мода; телебачення та радіо; музика; архітектура; декоративно-прикладне мистецтво; кінематограф; реклама; інформаційні та комп'ютерні технології; література; видавництво; дизайн.
Німеччина	Архітектура; відеоігри; сценічне мистецтво; інформаційні та комп'ютерні технології; дизайн; реклама; література; музика; кінематограф; видавництво; преса.
Нідерланди	Декоративно-прикладне мистецтво; мода; телебачення та радіо; архітектура; відеоігри; дизайн; інформаційні та комп'ютерні технології.
Великобританія	Творчі ремесла; реклама; інформаційні та комп'ютерні технології; мода; архітектура; сценічне мистецтво; відеоігри; декоративно-прикладне мистецтво; кінематограф; музика; телебачення та радіо; ринок антикваріату; видавництво.
Швейцарія	Музика; кінематограф; творчі ремесла; сценічне мистецтво; відеоігри; декоративно-прикладне мистецтво; дизайн; телебачення та радіо; преса; архітектура; реклама; видавництво.
Франція	Кінематограф; сценічне мистецтво; реклама; відеоігри; музика; декоративно-прикладне мистецтво; телебачення та радіо; преса; видавництво.
США	Музика; сценічне мистецтво; кінематограф; реклама; інформаційні та комп'ютерні технології; архітектура; ринок антикваріату; телебачення та радіо; декоративно-прикладне

	мистецтво; дизайн; видавництво.
Канада	Сценічне мистецтво; інформаційні та комп'ютерні технології; туризм; реклама; декоративно-прикладне мистецтво; архітектура.
Китай	Інформаційні та комп'ютерні технології; туризм; реклама; творчі ремесла; мода; декоративно-прикладне мистецтво; архітектура; ринок антикваріату; харчова індустрія; дизайн.
Японія	Інформаційні та комп'ютерні технології; туризм; кінематограф; творчі ремесла; мода; харчова індустрія; архітектура; телебачення та радіо; реклама; ринок антикваріату; дизайн.

SWOT-аналіз формування державної стратегії розвитку креативної економіки в Україні

Сильні сторони	Слабкі сторони
<p>Культурні надбання</p> <p>Історична спадщина</p> <p>ІТ-індустрія</p> <p>Стартап-спільнота</p> <p>Європейська інтеграція</p> <p>Культурне розмаїття</p> <p>Культурна спадщина</p> <p>Гастрономічна привабливість</p> <p>Міжкультурна взаємодія</p>	<p>Низькі інвестиції</p> <p>Обмежений бюджет</p> <p>Відсутність креативних хабів</p> <p>Застаріла технічна база</p> <p>Відсутність комплексної освіти</p> <p>Бюрократичні бар'єри</p> <p>Недосконале законодавство</p> <p>Обмежене впровадження іноземних мов</p> <p>Низький рівень захисту авторських прав</p> <p>Відсутність цільових програм</p> <p>Корупція</p> <p>Відсутність розвиненої креативної культури</p> <p>Консервативні погляди</p> <p>Відтік талановитої молоді</p> <p>Старіюче населення</p> <p>Нестабільність</p> <p>Низький рівень доходу населення</p>

	Продовження Додатку Г
Можливості	Загрози
<p>Творчий потенціал населення</p> <p>Активна молодь та стартапи</p> <p>Культурні фестивалі та події</p> <p>Мистецькі центри та галереї</p> <p>Участь в міжнародних проектах</p> <p>Пошук нових ринків</p> <p>Креативні технології</p> <p>Розвиток геймінгу</p> <p>Створення коворкінгів та мистецьких резиденцій</p> <p>Культурні тури</p> <p>Креативні туристичні маршрути</p> <p>Онлайн-платформи для творчих проектів</p> <p>Адаптивність законодавства</p> <p>Інтеграція креативності в інші сектори</p> <p>Зростання світового інтересу до української культури та мистецтва.</p> <p>Розвиток «зелених» технологій.</p>	<p>Війна</p> <p>Економічна криза</p> <p>Піратство</p> <p>Відтік талантів за кордон</p> <p>Бюрократія</p> <p>Глобальні пандемії</p> <p>Конкурентний міжнародний ринок.</p>

**Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ**

Я, Кравчук Максим Володимирович, магістрант 2 курсу магістратури, форма навчання денна, факультет соціології та управління, спеціальність «Публічне управління та адміністрування» освітньо-професійна програма «Публічне управління та адміністрування», ozukraina@gmail.com ,

– підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Формування державної стратегії розвитку креативної економіки» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений;

– заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

– згоден на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____ ПІБ (студент) Кравчук М.В.

Дата _____ Підпис ПІБ (науковий керівник) Широбокова О.О.